

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Specialiosios
pedagogikos
ir psichologijos
centras

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASLAUGŲ PLANAVIMO SAVIVALDYBĖSE METODIKA

Rengėjai:

Stefanija Ališauskienė
Vida Musteikienė
Asta Zablackienė
Lina Miltenienė
Odeta Šapelytė

Rengiant Dokumentą taip pat dalyvavo:

Daiva Kairienė
Violeta Gevorgianienė
Vida Blumbergienė

Siūlymus teikė:

Gražina Šeibokienė
Teresa Aidukienė

TURINYS

Įvadas.....	3
1. INFORMACIJOS IR DUOMENŲ APIE VAIKUS NUO GIMIMO IKI PRIVALOMOJO MOKYMO PRADŽIOS IR JIEMS TEIKIAMAS PASLAUGAS SAVIVALDYBĖJE SURINKIMAS IR ANALIZĖ.....	4
1.1. Informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jiems teikiamą ugdymą, švietimo pagalbą ir kitas paslaugas šaltinių apžvalga.....	4
1.2. Informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios analizės principai.....	13
1.3. Informacijos ir duomenų analizės panaudojimo galimybės, modeliuojant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) plėtrą.....	15
2. IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO IR KOMPLEKSIŠKAI TEIKIAMŲ PASLAUGŲ VAIKUI IR JO TĖVAMS (GLOBĖJAMS) POREIKIO NUSTATYMAS SAVIVALDYBĖJE.....	17
2.1. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų poreikio nustatymas.....	17
2.2. Kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) poreikio nustatymas panaudojant įvairius būdus.....	21
2.3. Nustatyto poreikio ir esamo savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) palyginimas.....	25
2.4. Lėšų, reikalingų esamam ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, kompleksiskai teikiamoms paslaugoms vaikui ir jo tėvams (globėjams) finansuoti, apskaičiavimo savivaldybėje principai.....	26
2.5. Lėšų, reikalingų nustatytam paslaugų poreikiui savivaldybėje patenkinti apskaičiavimas....	29
3. IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO IR KOMPLEKSIŠKAI TEIKIAMŲ PASLAUGŲ VAIKUI IR JO TĖVAMS (GLOBĖJAMS) MODELIAVIMAS.....	35
3.1. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) modeliavimo principai.....	36
3.2. Galimi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modeliai.....	38
4. Naudotų dokumentų sąrašas.....	45

ĮVADAS

Šios Metodikos **tikslas** – didinti ugdymo, švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų vaikui ir jo tėvams prieinamumą savivaldybėse, siekiant užtikrinti socialinį teisingumą, sveikatos priežiūros ir ugdymo paslaugų kokybę ir lygias mokymosi starto galimybes.

Metodika skirta savivaldybių ir seniūnijų administracijų vadovams ir kitiems specialistams, atsakingiems už vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų šeimų poreikių tenkinimą bei galimybių dalyvauti ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme didinimą.

Metodiką sudaro tokios **dalyės**:

I. Informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jiems teikiamas paslaugas savivaldybėje surinkimas ir analizė.

Šioje dalyje pateikiama informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jiems teikiamą ugdymą, švietimo pagalbą ir kitas paslaugas šaltinių apžvalga, taip pat informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios analizės principai, atskleidžiamos informacijos ir duomenų analizės panaudojimo galimybės, modeliuojant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) plėtrą.

II. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo ir kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) poreikio nustatymas savivaldybėje.

Antroje Metodikos dalyje pateikiami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) poreikio nustatymo būdai bei nustatyto poreikio ir esamo savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) palyginimas. Taip pat šioje dalyje pateikiami lėšų, reikalingų esamam ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, kompleksiskai teikiamoms paslaugoms vaikui ir jo tėvams (globėjams) finansuoti apskaičiavimo savivaldybėje principai bei lėšų, reikalingų nustatymas paslaugų poreikiui savivaldybėje patenkinti apskaičiavimo būdai.

III. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo ir kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) modeliavimas.

Šioje dalyje pateikiami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) modeliavimo principai bei galimi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modeliai ir jų finansinis pagrįstumas.

Metodikoje vartojamos **sąvokos**:

Ištekliai – riboto prieinamumo priemonė veiksmui atlikti, procesui pradėti, kuri yra sunaudojama ir gali išsibaigti, tai - specialistai ir jų kompetencijos, įstaigos, organizacijos, infrastruktūra, lėšos ir kitos materialiosios vertybės.

Duomenys – oficialiuose informacijos šaltiniuose (registruose, informacinėse sistemose, duomenų bazėse) surinkti ir pateikti formalizuoti duomenys, rodikliai, informacija.

Informacija – žinios apie faktus, įvykius, daiktus, procesus, idėjas, sąvokas ir kitus objektus, kurios kuriame nors kontekste turi kokią nors prasmę. Informacija gali būti renkama iš įvairių šaltinių: asmenų, įstaigų, neoficialių rašytinių ir kt. šaltinių.

Pasiūla – prieinamos paslaugos ir jų įvairovė.

Poreikis – paslaugų ir pagalbos reikmė ir būtinumas.

Poreikio nustatymas – reikmių ir pagalbos / paslaugų būtinumo įvertinimas.

Kompleksiškai teikiamos paslaugos – koordinuotas švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų teikimas vaikams ir jų tėvams (globėjams), gyvenantiems savivaldybės teritorijoje.

Kompleksinė pagalba – vaikų ugdymas ir koordinuotas švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų teikimas vaikams ir jų tėvams (globėjams), gyvenantiems savivaldybės teritorijoje.

Ikimokyklinis / priešmokyklinis ugdymas – vaikų ugdymas pagal ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo programas.

Modeliavimas – įvairių pagalbos / paslaugų modelių kūrimas, ieškant optimalaus, tinkamiausio modelio konkrečiame kontekste.

1. INFORMACIJOS IR DUOMENŲ APIE VAIKUS NUO GIMIMO IKI PRIVALOMOJO MOKYMO PRADŽIOS IR JIEMS TEIKIAMAS PASLAUGAS SAVIVALDYBĖJE SURINKIMAS IR ANALIZĖ

1.1. Informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jiems teikiamą ugdymą, švietimo pagalbą ir kitas paslaugas šaltinių apžvalga

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymu (2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281), savivaldybė analizuoja švietimo būklę bei Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja ir tvarko savivaldybės teritorijoje gyvenančių vaikų apskaitą, formuoja ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo programas teikiančių mokyklų tinklą, organizuoja ir koordinuoja ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikui ir jo tėvams (globėjams) kompleksiskai teikiamą švietimo pagalbą, socialinę paramą, sveikatos priežiūros paslaugas švietimo ir mokslo ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka.

Šioje Metodikos dalyje pateikta informacijos šaltinių apžvalga padės savivaldybių / seniūnijų darbuotojams, atsakingiems už vaikų nuo gimimo iki privalomo mokymo pradžios ir jų šeimų poreikių tenkinimą, rasti informaciją ir duomenis apie vaikus iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvus savivaldybės teritorijoje, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogus, švietimo pagalbos specialistus, vykdomas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, švietimo bei kitą teikiamą pagalbą. Minėta informacija ir duomenys prieinami skirtinguose informacijos šaltiniuose:

- ✓ **Registruose** (LR Gyventojų registras, Mokinių registras, Pedagogų registras);
- ✓ **Informacinėse sistemose** (toliau IS) (Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (toliau SPIS), Švietimo valdymo informacinė sistema (toliau SVIS), Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinė sistema (toliau NMNIS);
- ✓ **Duomenų bazėse** (Rodiklių duomenų bazė).

Už paminėtus skirtingus informacijos šaltinius atsakingos institucijos yra pavaldžios skirtingoms šalies ministerijoms (Vidaus reikalų, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo). Susisteminta, išsami informacija apie švietimo sistemoje naudojamus informacijos šaltinius pateikiama **KRISIN** (t.y. Švietimo ir mokslo informacinių sistemų, registrų ir klasifikatorių apskaitos informacinėje sistemoje: <http://www.krisin.smm.lt>).

Skirtingose duomenų bazėse, registruose ir informacinėse sistemose pateikiamus duomenis galima būtų susisteminti į du pogrupius:

- ✓ **Personalizuota**, individualų asmenį apibūdinanti duomenų pateiktis:
 - Personalizuoti duomenys daugiausiai yra pateikiami **registruose** (LR gyventojų registras, mokinių ir pedagogų registrai);
 - Taip pat Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje **SPIS**;
 - Personalizuota informacija yra pateikiama ir Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinėje sistemoje (**NMNIS**), tačiau čia registruojami duomenys apie vaikus nuo 7 m. amžiaus (**nuo privalomojo ugdymo pradžios**).
- ✓ **Bendro pobūdžio apibendrinta** informacijos pateiktis pagal skirtingus parametrus (pvz. amžius, lytis, klasė, ugdomoji kalba, grupė, specialieji poreikiai, pagalbos poreikis ir pan.). Ši informacija teikiama informacinėse sistemose.

Išsami informacija apie registrus, duomenų bazes ir informacines sistemas, kuriose galima rasti reikiamą informaciją ir duomenis apie vaikus iki privalomo mokymo pradžios ir jų šeimas, pateikiama 1 lentelėje.

Informacijos šaltiniai, kuriuose prieinama informacija apie vaikus nuo 0 iki 7 m. ir jų tėvus, pedagogus, specialistus, ugdymo programas, teikiamą pagalbą savivaldybės teritorijoje

Eil. Nr.	Informacijos šaltinio pobūdis	Informacijos šaltinis	Paskirtis/	Kaupiamų duomenų pobūdis	Prieinamumas
1.	Registrai	LR Gyventojų registras ¹ (VRM - Gyventojų registro tarnyba) http://www.gyvreg.lt/	Registre tvarkomi Lietuvos Respublikos piliečių bei asmenų be pilietybės ir kitų valstybių piliečių, deklaruojančių gyvenamąją vietą Lietuvoje ar registruojančių asmens civilinės būklės pasikeitimus Lietuvos institucijose asmens duomenys	Registre tvarkomi šie asmens duomenys: asmens kodas; vardas (vardai); pavardė (pavardės); lytis; gimimo data; pilietybė (pilietybės); gimimo vieta; gyvenamoji vieta, atvykimo į gyvenamąją vietą data; jeigu išvyksta gyventi į užsienį, – išvykimo vieta (valstybė) ir išvykimo data; jeigu nuolat gyvena užsienyje, – valstybė; jeigu neturi gyvenamosios vietos, – savivaldybė, kurioje gyvena; šeiminė padėtis ir jos pasikeitimo data; mirties data; tėvų, vaikų ir sutuoktinių asmens kodai; jeigu asmens kodai nesuteikti, - kiti asmens duomenys; tautybė; veido atvaizdas; pirštų atspaudai; parašas; asmens dokumento duomenys; prašymų gauti asmens dokumentus duomenys; civilinės būklės aktų įrašų duomenys.	Savivaldybės gali gauti duomenis, kurie bus naudojami: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pažymų apie šeimos sudėtį, gyvenamąją vietą išdavimui, įvairiems statistiniams duomenims: pagal amžiaus grupes (ikimokyklinio amžiaus, mokiniai, šaukiamojo amžiaus, darbingo amžiaus, pensininkai), vaikų teisių apsaugai, kitoms įstatymų numatytoms funkcijoms vykdyti; ▪ skiriant ir mokant piniginę socialinę paramą, valstybinės šalpos išmokas, skiriant socialines paslaugas ir kitą socialinę paramą bei globą (nemokamai) GAVĖJAS (savivaldybė) išipareigoja gautais duomenimis aprūpinti visus savivaldybės administracijos padalinius, atsakingus už įvardintų veiklos funkcijų vykdymą. Asmens duomenų teikimas ² : 1 kartą per mėnesį (arba savivaldybės pageidavimu kartą per du mėnesius, kartą per ketvirtį, bet ne dažniau kaip 1 kartą per mėnesį).
		Mokinių registras (MR ³) (ŠMM – Švietimo	Mokinių registras skirtas informacijai apie moksleivius įvesti,	Pateikiami <u>besimokančiojo asmens duomenys</u> : 1. Besimokančių mokinių sąrašas	Registro <u>tvarkymo</u> įstaigos ir duomenų teikėjai: Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos; profesinės mokyklos;

¹ LR Gyventojų registro ĮSTATYMAS Nauja įstatymo redakcija nuo 1999m. birželio 1 d. Nr. [VIII-1085](#), 1999.03.16, Žin., 1999, Nr. 28-793 (1999.03.26)

² Prašymų dėl duomenų gavimo savivaldybėms pavyzdžiai pateikiami prieduose.

³ LR ŠMM Į S A K Y M A S „Dėl mokinių registro steigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ (2008 m. vasario 8 d. Nr. ISAK-353)

	<p>informacinių technologijų centras⁴) https://mokiniai.emokykla.lt/</p>	<p>saugoti bei ieškoti. Tikslas – veiksmingas švietimo sistemos valdymas ir apskaita mokyklos, savivaldybių, apskričių ir nacionaliniu lygmenimis</p>	<p>(Ugdymo įstaigos pavadinimas, vardas, pavardė, a./k, ir kt.) 2. Atvykusių mokinių sąrašas. 3. Išvykusių mokinių sąrašas. 4. Mokinių abėcėlinis žurnalas. . 5. Specialiuosius poreikius turinčių mokinių sąrašas.. 6. Mokinių sąrašas su adresu.. 7. Užsienio piliečių sąrašas. 8. Žinios apie mokinius ir jų tėvus. Taip pat galima surasti konkretaus asmens informaciją, t.y. mokinio informaciją klasėje/grupėje: grupės pavadinimas, vadovas, mokymo kalba, mokymo programa, sutrikimai, šeimos nariai, gyvenamoji vieta, asmens lankytos klasės ir įstaigos, asmens atvykimai išvykimai.</p>	<p>neformaliojo vaikų švietimo mokyklos (toliau - ikimokyklinio ugdymo įstaigos). Registro duomenų gavėjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Savivaldybių ir apskričių švietimo administracijos darbuotojai; ▪ Švietimo įstaigų vadovai; ▪ Kiti suinteresuoti fiziniai ir juridiniai asmenys, kuriems teikiami duomenys pagal sutartis. ▪ Kiti registrai ir informacinės sistemos dalyvaujančios informacijos mainuose <p>Taip pat galimas priėjimas per SPIS sistemą Socialinės paramos skyriui bei Vaiko teisių skyriui</p>
	<p>Pedagogų registras (PR⁵) (ŠMM – Švietimo informacinių technologijų centras) https://pedagogai.emokykla.lt</p>	<p>Registruoti mokyklų darbuotojus, kurių darbas teisės aktų nustatyta tvarka laikomas pedagoginiu, rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir teikti Registro duomenis bei dokumentus fiziniams ir juridiniams asmenims. Tikslas – veiksmingas švietimo sistemos valdymas ir pedagoginių mokyklos darbuotojų mokyklų, savivaldybių ir nacionaliniu lygmenimis.</p>	<p>Registre pateikiami: bendrieji pedagogų duomenys (pvz. vardas, pavardė, gimimo data, pilietybė); su išsilavinimu, kvalifikacija, atestacija susiję duomenys; užsienio k. mokėjimo lygis; stažas; mokyklos duomenys (darbo aplinkos duomenys). Bendrą informaciją apie pedagogus bei švietimo pagalbos specialistus galima rasti prieduose: „Ataskaitų peržiūra“ ir „Pedagogų sąrašai“.</p>	<p>Pedagogų registru savivaldybėje naudojasi Švietimo padalinio specialistai.</p> <p>Registro tvarkymo įstaigos yra ŠITC ir Mokyklos. Registro tvarkymo įstaigos yra ir asmens duomenų tvarkytojos.</p>

⁴ Švietimo informacijų technologijų centras - ŠITC

⁵ LR ŠMM Į S A K Y M A S „Dėl pedagogų registro įsteigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“ (2009 m. spalio 19 d. Nr. ISAK-2079)

2.	Informacinės sistemos (IS)	<p>Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS⁶) (ŠMM - Švietimo informacinių technologijų centras) http://www.svis.smm.lt</p>	<p>Paskirtis - teikti oficialią informaciją apie švietimo būklę (nacionaliniai rodikliai, mokyklų ir rajonų informacinės kortelės, kita statistinė informacija apie bendrojo lavinimo valstybines ir savivaldybių mokyklas).</p>	<p>SVIS yra pateikiami Mokinių registro suvestiniai duomenys – mokinių skaičius pagal skirtingus parametrus. Bendrojo lavinimo mokyklų <i>suvestinėse statistinėse lentelėse</i> daugiausiai pateikiama informacija tik apie priešmokyklinį ugdymą. Pateikiami įvairaus pobūdžio nacionaliniai švietimo stebėsenos rodikliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 1–6 metų vaikus auginančių ir švietimo pagalbą gaunančių šeimų dalis (%). ▪ R55. Švietimo įstaigose ugdomų 1–6 metų vaikų dalis (%) lyginant su bendru to amžiaus vaikų skaičiumi. ▪ R56. Švietimo įstaigose ugdomų 5–6 metų vaikų dalis (%) lyginant su bendru to amžiaus vaikų skaičiumi. <p>Savivaldybės lygmens švietimo stebėsenos rodikliai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ R1. 0-14 ir 15-19 metų vaikų ir jaunimo skaičius bei dalis (%) lyginant su bendru gyventojų skaičiumi. ▪ R13. Vienam priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio arba vidurinio ugdymo programos mokiniui tenkanti mokymo lėšų suma (tūkst. Lt). 	<p>Informacinės sistemos suvestiniai duomenys yra vieši (duomenys atnaujinami 2k. per metus), išskyrus įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytus atvejus.</p> <p>Informacinės sistemos duomenys teikiami:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ valstybės institucijoms ir įstaigoms teisės aktų nustatytoms funkcijoms vykdyti; ▪ juridiniams ir fiziniams asmenims, pateikusiems prašymus Valdytojo nustatyta tvarka
		<p>Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS⁷) (SADM) http://www.socialinis.zemelapis.lt</p>	<p>Paskirtis - vienodai registruoti ir kaupti informaciją apie visą savivaldybėje teikiamą socialinę paramą (socialines išmokas ir kompensacijas, socialinę</p>	<p>Pateikiami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bendrieji šeimos duomenys (pavardė, vardas, gimimo data, lytis, mirties data, deklaruota ir faktinė gyvenamoji vieta, kt.) 2. Šeimos klasifikavimo duomenys (tipai, darbinio užimtumo ir 	<p>SPIS naudotojai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Socialinės paramos ▪ Vaiko teisių padaliniai ▪ Seniūnijos (naudojasi sistemos duomenimis pagal jiems suteiktą prieigos teisių lygmenį) <p>Naudotojus administracijos direktoriaus</p>

⁶ LR ŠMM Į S A K Y M A S „Dėl švietimo valdymo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (2010 m. birželio 29 d. Nr. V-1037).

⁷ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro Į S A K Y M A S „Dėl socialinės paramos šeimai informacinės sistemos nuostatų ir socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (2008 m. gegužės 29 d. Nr. A1-172).

		paramą mokiniams, socialines paslaugas, veiklą, vykdomą vaiko teisių apsaugos skyriuje)	bedarbystės būklės žyma, socialinės rizikos šeimos žyma) 3. Šeimos sudėties duomenys 4. Veiklos, vykdomos vaiko teisių apsaugos srityje, duomenys: globojamo (rūpinamo) vaiko registravimo duomenys, socialinės rizikos šeimų, apskaitos duomenys, tėvų valdžios apribojimo duomenys (tėvų, vaikų); smurto prieš vaikus atvejų registravimo duomenys; vaikui suteiktos pagalbos duomenys.	įsakymu sukuria savivaldybės Socialinės paramos bei Informacinių technologijų padalinių darbuotojai. Asmenys, turintys teisę susipažinti su SPIS tvarkomais asmens duomenimis ir jais naudotis, privalo užtikrinti asmens duomenų konfidencialumą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta laiką. Šie asmenys privalo pasirašyti pasižadėjimus.
	Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinė sistema (NMNIS⁸) (ŠMM - Švietimo informacinių technologijų centras)	IS tikslas – rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir teikti išsamią ir kokybišką informaciją apie nesimokančius ir bendrojo lavinimo mokyklos (toliau – mokykla) nelankančius mokinius.	IS duomenų bazėje „Nesimokantys“ tvarkomi ir kaupiami iš Mokinių registro teikiami duomenys: vardas, pavardė; asmens kodas, jeigu kodo nėra – gimimo data ir lytis; deklaruotos gyvenamosios vietos adresas; požymis, kad asmuo nesimoko (-ė) mokykloje, Lietuvos Respublikos gyventojų registro ir Mokinių registro duomenų sutikrinimo data;	IS tvarkytojai yra ŠITC, savivaldybių administracijos, mokyklos. Savivaldybių administracijos ir mokyklos yra ir asmens duomenų tvarkytojai IS duomenų teikėjas ŠITC užtikrina suderintu formatu ir laiku duomenų iš Mokinių registro teikimą IS reikalingoms funkcijoms vykdyti. Asmenys, gavę prisijungimo prie IS vartotojo vardą ir slaptažodį tampa registruotais IS naudotojais (t.y. Ministerijos, ŠITC, savivaldybių administracijų, bendrojo lavinimo mokyklų darbuotojai).
	Papildomos informacinės sistemos, kurios gali būti naudojamos kaip tinkamų resursų (edukacinių, sveikatos) paieškai, siekiant atliepti vaikų nuo 0 iki 7 m. amžiaus, jų tėvų poreikius kompleksinei pagalbai			
	Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS⁹)	AIKOS paskirtis yra teikti aktualią, kokybišką informaciją apie mokymosi, kvalifikacijos įgijimo, tobulinimo ir persikvalifikavimo galimybes	Integruota, vientisa, atvira, nekomercinė sistema, kurios pagrindinis tikslas – teikti aktualią, kokybišką informaciją apie mokymosi galimybes Lietuvoje. <i>Galima informacija apie institucijas, dirbančias pagal ikimokyklinio ugdymo</i>	AIKOS tvarkytojas yra Švietimo informacinių technologijų centras. Duomenų teikėjai yra Statistikos departamentas, Lietuvos darbo birža, Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba, aukštosios ir profesinės mokyklos

⁸ LR ŠMM Į S A K Y M A S „Dėl nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos nuostatų ir duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (2010 m. balandžio 13 d. Nr. V-515)

⁹ LR ŠMM Į S A K Y M A S „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gegužės 10 d. Įsakymo Nr. ISAK-879 „Dėl atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) nuostatų ir duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo (2009 m. sausio 23 d. Nr. ISAK-153).

	(ŠMM - Švietimo informacinių technologijų centras)	Lietuvos juridiniams ir fiziniams asmenims, taip pat teikti informaciją į Europos Komisijos Švietimo ir kultūros direktorato interneto svetainę PLOTEUS (<i>Portal on Learning Opportunities throughout the European Space</i>) Europos Sąjungos šalių gyventojams apie mokymosi galimybes Lietuvoje	<i>programas.</i>	AIKOS duomenų gavėjai yra bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai, stojantys į profesines ir aukštąsias mokyklas asmenys, profesinio informavimo konsultantai, darbdaviai ir kiti, norintieji gauti informacijos apie mokymosi galimybes ir sąlygas
	Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS) (SAM – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras) http://sic.hi.lt/html/srs.htm	Tai duomenų vaizdavimo ir analizės sistema, skirta sveikatos priežiūros, įvairių tarnybų ir įstaigų vadovams, statistikams, epidemiologams ir kitiems specialistams, užsiimantiems sveikatos priežiūros sistemos įstaigų veiklos organizavimu, valdymu ir finansavimu tiek nacionaliniu, tiek administracinių teritorijų lygiu. SRS naudojama: situacijos analizei, kai reikia išryškinti problemą; tiriant galimas problemas priežastis; galimiems sprendimams priimti. SRS padeda atsakyti į klausimus, pavyzdžiui: Kaip prieinama sveikatos priežiūra, koks aprūpinimas resursais viename regione lyginant su kitais?	Vartotojas, naudodamas šį kompiuterinių duomenų vaizdavimo ir analizės paketą, gali lengvai bei greitai susirasti norimus gyventojų sveikatos bei sveikatos įstaigų veiklos rodiklius, pavaizduoti juos grafikais arba lentelėmis, lyginti tarpusavyje administracinius teritorinius vienetus (miestus, rajonus, apskritis) bei rodiklius per metus. Yra apie 1400 rodiklių, suskirstytų į grupes: demografija (gyventojų struktūra, natūralus gyventojų judėjimas); sergamumas (bendrasis gyv. sergamumas, traumas, nedarbingumas, neįgalumas); sergantys asmenys (pagal lytį, amžių, miesto/kaimo gyventojus); mirtingumas (pagal tam tikras ligas ir ligų grupes pagal amžių, lytį, miesto/kaimo gyventojus); ištekliai (aprūpinimas personalu ir lovomis); sveikatos priežiūros įstaigų veikla (apsilankymai pas gydytojus pagal specialybes, hospitalinis sergamumas tam tikromis ligomis ir ligų grupėmis pagal amžių).	Vartotojų patogumui sukurta tiesioginio (on-line) priėjimo internete sistema (yra pateikiamas SRS naudojimo vadovas http://sic.hi.lt/data/dps.pdf) Duomenys renkami iš įvairių šaltinių: Statistikos departamento, Higienos instituto Sveikatos informacijos centro metinių sveikatos statistikos ataskaitų, specializuotų tarnybų duomenų bazių ir registų, Privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos SVEIDRA

3.	Duomenų bazės	<p>Rodiklių duomenų bazė¹⁰ (Lietuvos statistikos departamentas) http://db1.stat.gov.lt/statbank/default.asp?w=1024</p>	<p>Rodiklių DB pateikiama išsami statistinė informacija apie Lietuvos socialinę ir ekonominę raidą. Taip pat statistinė informacija apie ikimokyklinį bei priešmokyklinį ugdymą, vaikus ugdomus, pagal šias programas, socialiniai demografiniai duomenys (gyventojai).</p>	<p>Galima rasti duomenis apie ikimokyklinį ugdymą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir auklėtinių skaičius metų pabaigoje. Požymiai: gyv. vietovė ▪ Vaikai dalyvaujantys ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme, metų pabaigoje (pagal amžių, gyv. vietovę); ▪ Grupių ir vietų skaičius ikimokyklinio ugdymo įstaigose metų pabaigoje ▪ Priešmokyklinis ugdymas. Požymiai: gyvenamoji vietovė, įstaigos tipas ▪ Specialiosios paskirties ikimokyklinis ugdymas metų pabaigoje. Požymiai: sutrikimo pobūdis, gyvenamoji vietovė ▪ Ikimokyklinio ugdymo įstaigos metų pabaigoje. Požymiai: administracinė teritorija ▪ Ikimokyklinio ugdymo įstaigų auklėtiniai metų pabaigoje. Požymiai: administracinė teritorija, kalba. ▪ Vaikai dalyvaujantys ikimokykliniame ugdyme metų pabaigoje. Požymiai: administracinė teritorija ▪ Priešmokyklinis ugdymas ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir bendrojo lavinimo mokyklose. Požymiai: įstaigos tipas, vaikų amžius <p>Pateikiami duomenys apie socialinę apsaugą (vaikų socialinės apsaugos klausimais, globos namuose esančių vaikų statistika ir pan.).</p>	<p>Statistinė informacija skelbiama nemokamai, ją galima išsisaugoti įvairiais rinkmenų formatais arba atvaizduoti diagramomis, žemėlapiais</p> <p>Duomenys skelbiami viešai, prisiregistravus duomenų bazėje</p> <p>Statistikos departamentas teikia informacijos vartotojams išrašus iš šių duomenų bazių įvairiomis laikmenomis ir platinimo kanalais</p>
----	----------------------	---	--	---	--

¹⁰ Lietuvos Respublikos statistikos įstatymas (Žin., 2010, Nr. I-270)

Informacijos šaltinių ribotumai. Nepaisant to, kad informacijos šaltiniai padeda surinkti duomenis apie vaikus iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvus savivaldybės teritorijoje, taip pat ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo pedagogus, švietimo pagalbos specialistus, vykdomas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, švietimo pagalbą ir kitą teikiamą pagalbą, analizė leido atskleisti duomenų patikimumo bei prieinamumo ribotumus, į kuriuos būtina atsižvelgti, norint tobulinti informacijos rinkimo/pateikimo ir sklaidos galimybes:

- ✓ Duomenų neatitikimas lyginant skirtinguose registruose ar informacinėse sistemose pateikiamus skaičius bei lyginant duomenis su realiai disponuojamais skaičiais ugdymo įstaigose (nors skirtumai tarp pateikiamų skaičių ir nėra labai dideli, tačiau bet koks duomenų nesutapimas trukdo nustatyti realią situaciją, apskaičiuoti įvairaus lygmens ir pobūdžio švietimo pagalbos poreikį; taip pat pastebėti ne tik informacijos rinkimo, bet ir derinimo bei analizės ribotumai):
 - Remiantis 2007 m. LR ŠMM pažyma „Dėl bendrojo lavinimo mokyklų teikiamų statistinių duomenų patikimumo“ (2007 m. kovo 30 d. Nr. OR1- 13 (5.1-24) pastebėta, kad beveik visų tikrintų mokyklų statistinėse ataskaitose „1 mokykla“ yra duomenų, kurie neatitinka tikrosios padėties mokykloje. Neatitikimus sąlygoja programinės įrangos nustatymų netikslumai, dažni programos atnaujinimai, atsakingų už informacijos įvedimą į duomenų bazę mokyklų specialistų padarytos klaidos (*neteisingas duomenų suvedimas į moksleivių duomenų bazę, skubėjimas, žinių ir įgūdžių trūkumas, nepakankamai tikrinama teikiama informacija*). Daliai mokyklų atsakingų specialistų trūksta atskaitoms atliekant savo funkcijas.
 - Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (SVIS) pateikiami duomenys apie ikimokyklinio amžiaus vaikų (1- 7 m.) dalį, lyginant ją su visais to amžiaus grupės vaikais, skiriasi nuo pateikiamų duomenų Rodiklių duomenų bazėje: *SVIS duomenimis tokių vaikų 2009 m. buvo 55,30 %, o Rodiklių duomenų duomenimis, tokių vaikų dalis sudarė 54,7 %.*
- ✓ Nėra vieningos, prieinamos skirtingo pavaldumo lygmens institucijoms sistemos, kuri palengvintų darbą savivaldybėse, renkant informaciją apie konkretų vaiką, šeimą bei analizuojant situaciją ir planuojant paslaugų pobūdį ir mastą, siekiant tenkinti savivaldybėje gyvenančių vaikų, jų šeimų edukacinius, socialinius ir kt. poreikius.
- ✓ Būdingas duomenų dubliavimas – tuos pačius duomenis galima rasti skirtinguose informacijos šaltiniuose.
- ✓ Kai kurių informacinių sistemų duomenų rinkimo pagrindas – kiti informacijos šaltiniai (pvz. SVIS duomenys perduodami iš Mokinių registro).
- ✓ Egzistuoja *Nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinė sistema*, kurios paskirtis – rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir teikti išsamią ir kokybišką informaciją apie nesimokančius ir bendrojo lavinimo mokyklos nelankančius mokinius. Tačiau į registro duomenų bazę nepatenka vaikai iki 7 metų.
- ✓ Kai kuriuose informacijos šaltiniuose tam tikri duomenys (pvz. švietimo pagalbos teikimas šeimoms) nėra pateikiami ir analizuojami kiekvienais metais (pvz. tik kas treji metai).
- ✓ Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS) kompleksinės pagalbos organizavimo ir teikimo vaikams nuo 0 iki 7 m. bei jų šeimoms atveju yra naudojama kaip edukacinių/socialinių institucijų resursas. Tačiau ši sistema nėra išbaigta.
- ✓ Analizuojant duomenis pagal skirtingo pobūdžio institucijų paskirtį – duomenys pateikiami netiksliai (nepateikiamos kai kurių miestų, rajonų institucijos).

Informacijos šaltinių ribotumai skatina ieškoti ir kitų šaltinių apie vaikus iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvus savivaldybės teritorijoje, ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo pedagogus, švietimo pagalbos specialistus, vykdomas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, švietimo pagalbą ir kitą teikiamą pagalbą. Informacija gali būti randama ir / arba tikslinama taip pat naudojantis ir kitais šaltiniais, kurie nurodyti 2 lentelėje.

Kiti informacijos šaltiniai savivaldybėse informacijai apie vaikus nuo 0 iki 7 m. ir jų tėvus, pedagogus, specialistus, ugdymo programas, teikiamą pagalbą rasti

Kiti informacijos šaltiniai	Kaupiamų duomenų pobūdis
Vaiko teisių apsaugos skyrius	Informacija (taip pat ir statistiniai duomenys) apie vaikus iki 7 metų amžiaus, kurie neteko tėvų globos; Informacija apie vaikus, kurie pateko į kūdikių namus;
Socialinių paslaugų centras	Informacija apie socialinės rizikos šeimas; Socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius (išsami statistinė informacija).
Švietimo, kultūros ir sporto skyrius	Kaupiama išsami statistinė informacija apie 0-6 metų vaikų ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą.
Policijos komisariatas	Kaupiama statistinė informacija apie tai, kiek vaikų nukentėjo nuo tėvų; kiek vaikų nukentėjo nuo patėvių ar įtėvių, globėjų, artimų giminaičių; nepažįstamų; informacija, kiek vaikų patyrė turtinę žalą, fizinį smurtą, psichologinę prievartą, nepriežiūrą; nesunkų sveikatos sutrikdymą (BK 138 str.), fizinį skausmą (BK 140 str.).
Socialinių paslaugų centras	Pateikiama socialinės rizikos šeimų skaičius ir jose augančių vaikų skaičius; išsami statistinė informacija apie socialinės rizikos šeimas (kokia padėtis šeimoje, informacija apie tėvus, kokios pagalbos jiems reiktų, vaikai lanko ugdymo įstaigas ar ne, kur šeima tiksliai gyvena, kas prižiūri vaikus).
Pirminis sveikatos priežiūros centras	Kaupiama informacija apie savivaldybėje teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas vaikams ir jų šeimos. Pateikiama informaciją apie suteiktas paslaugas ir jų poreikį (ar vaikams reikalingi specialistai, pvz., kineziterapeutai ir kt.).
Šeimos gydytojas	
Pediatras	
Vaiko raidos centras	
Ankstyvosios reabilitacijos tarnyba	
Seniūnijos	Gaunama statistinė ir detali informacija apie šeimas, gyvenančias seniūnijose, kurios augina vaikus nuo gimimo iki 7 metų amžiaus.
Civilinės metrikacijos skyriai	Registruoja gimimą, mirtį, santuokos sudarymą, santuokos nutraukimą, įvaikinimą, tėvystės nustatymą, vardo, pavardės ir tautybės pakeitimą; Įtraukia į apskaitą bažnyčios nustatyta tvarka ir užsienio valstybėse registruotas santuokas, vaikų, gimimus ir kitus civilinės būklės aktus
Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras	Informacija ir duomenys apie švietimo pagalbos šalyje tinklą, infrastruktūrą, specialistus; taip pat kita informacija, susijusi su specialiuųjų ugdymosi poreikių tenkinimu bei jos reglamentavimu.
Pedagoginės psichologinės tarnybos	Informacija ir duomenys apie vaikų specialiuosius ugdymosi poreikius, jų tenkinimo galimybes bei tenkinimo situaciją.
Kitos švietimo pagalbos tarnybos	Informacija apie švietimo pagalbos teikimo galimybes vaikams ir jų šeimoms.
Kiti neoficialūs informacijos šaltiniai (pvz., nevyriausybinės organizacijos ir kt.)	Papildoma informacija

Labai svarbu, kad duomenys ir informacija apie vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų šeimų poreikius bei jų tenkinimo galimybes savivaldybėje, būtų tinkamai renkami, kaupiami ir analizuojami, todėl duomenų bazės tvarkymo ir statistinių ataskaitų pildymo organizavimo ir koordinavimo tvarka nustatoma savivaldybių merų potvarkiais, administracijos direktorių, švietimo padalinių vadovų įsakymais. Paskiriami asmenys, atsakingi už duomenų bazės ir statistinių ataskaitų tvarkymą. Mokyklose direktoriaus įsakymais paskiriami asmenys duomenų suvedimo ir duomenų bazės funkcionavimui užtikrinti.

1.2. Informacijos ir duomenų apie vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios analizės principai

Siekiant užtikrinti reikiamas paslaugas vaikams nuo gimimo iki privalomo mokymo pradžios ir jų šeimoms, svarbu tinkamai surinkti ir kaupti reikiamus duomenis, kurių analizė leistų nustatyti paslaugų poreikį ir išteklius jiems tenkinti. Taip pat svarbu žinoti, kokie duomenys ir parametrai yra prieinami oficialiuose informacijos šaltiniuose (registruose, informacinėse sistemose, duomenų bazėse), kokie turėtų būti renkami iš kitų informacijų šaltinių, tikslinami ir pan. Siekiant duomenų ir informacijos patikimumo, būtina laikytis sisteminio požiūrio, t.y. duomenys turi būti renkami taip, kad jie leistų visapusiškai (ne fragmentuotai) išanalizuoti ir išspręsti vaiko ir šeimos situaciją.

Reikėtų laikytis tokių informaciniuose šaltiniuose pateikiamų duomenų rinkimo, kaupimo ir analizės principų:

- ✓ Tikslingumo ir kryptingumo – duomenų rinkimas apie tikslinę grupę arba asmenį turėtų turėti aiškų tikslą, kur ir kaip šie duomenys bus analizuojami ir naudojami (pvz., išsiaiškinti, kiek vaikų nuo gimimo iki privalomo ugdymo pradžios yra neugdomų ir patiria socialinę riziką, surinkti duomenis apie šiuos vaikus ir jų šeimas, išanalizuoti konkrečius atvejus tam, kad būtų užtikrinta reikiama pagalba).
- ✓ Sistemiškumo ir kompleksiskumo – duomenys ir informacija turi būti renkama, kaupiama ir analizuojama sistemiškai, t.y. atskiri parametrai apie vaiką, jo šeimą, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, švietimo pagalbą ir kitas įstaigas, infrastruktūrą bei specialistus, kitus išteklius, siejami tarpusavyje, siekiant vaiko ir šeimos poreikius bei susidariusią situaciją įvertinti ir išspręsti kompleksiskai, kad neliktų netenkinamų poreikių.
- ✓ Trianguliacijos – naudotis keliais informacijos ir duomenų šaltiniais bei keletu jų rinkimo ir analizavimo būdų (pvz., kiekybiniai ir kokybiniai duomenys, įvairūs duomenų parametrai bei papildoma informacija renkama iš oficialių šaltinių, tokių, kaip: registru informacinių sistemų, duomenų bazių ir iš kitų šaltinių, kurie pateikti 2 lentelėje; duomenys gali būti analizuojami atliekant jų statistinę analizę, apklausų, interviu medžiagos kiekybinę ir kokybinę analizę, situacijos ekspertinę analizę ir kt.);
- ✓ Patikimumo ir palyginamumo – duomenis ir informaciją rinkti, naudojantis tinkamais moksliniais duomenų rinkimo metodais ir būdais (klausimynais, interviu, ekspertų metodu ir kt.); iš įvairių šaltinių ir įvairiais būdais surinkta, sukaupta ir išanalizuota informacija turi būti tikrinama, tikslinama, derinama, lyginama.
- ✓ Konfidencialumo – renkant, kaupiant ir analizuojant bei naudojant išanalizuotus duomenis, svarbu laikytis duomenų apsaugos bei jų naudojimo tik nustatytais tikslais bei nustatytiems asmenims reikalavimų.

Duomenys, jų rinkimo būdai ir šaltiniai, analizuojami parametrai. Pagrindiniai skirtingose duomenų bazėse, registruose ir informacinėse sistemose pateikiami duomenys ir parametrai apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus yra šie:

- ✓ **Individualūs duomenys apie vaiką:**
 - Bendrieji duomenys (vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data);
 - Gyvenamoji vieta (deklaruota ir faktinė gyvenamoji vieta);
 - Klasė ir programa, pagal kurią ugdomas vaikas;
 - Vaiko specialieji poreikiai, sutrikimai, pagalbos lygis
 - Atvykimo ir išvykimo į/iš ugdymo įstaigą(os) data ir pagrindas (lankytos ir lankomos ugdymo įstaigos
 - Ugdytinio informacija klasėje/grupėje: grupės pavadinimas, vadovas
- ✓ **Šeimos socialiniai demografiniai duomenys:**
 - Bendrieji vaiko šeimos duomenys, (pvz. vardas, pavardė, faktinė gyvenamoji vieta, amžius ir kt.), šeimos sudėtis, tipai (pagal skirtingus parametrus);

- Veiklos, vykdomos vaiko teisių apsaugos srityje, duomenys (su globa susiję duomenys; socialinės rizikos šeimų apskaitos duomenys (įtraukimo priežastys ir kt.); tėvų valdžios apribojimas (vaiko, tėvų duomenys); smurto registravimo duomenys
- ✓ **Bendrieji vaiko duomenys ugdymo institucijose:**
- Vaikų ir grupių skaičius ikimokyklinėse ir priešmokyklinėse ugdymo grupėse (rodiklių duomenų bazėje galimi duomenys pagal tokius požymius, kaip administracinė teritorija, gyvenamoji vietovė, lytis ir amžius);
- Vaikų ir grupių skaičius pagal ugdymo klases, ugdymo kalbas;
- Globos grupių vaikų, vaikų – užsienio piliečių skaičius;
- Mokinių skaičius specialiosiose mokyklose ir specialiosiose klasėse bendrojo lavinimo mokyklose (vaikų sk. pagal sutrikimus)
- Mokinių skaičius pagal amžių (nuo 5 m.) ir pagal lytį
- ✓ **Bendra informacija apie pedagogus ir švietimo pagalbos specialistus**
- ✓ **Nacionaliniai ir savivaldybių švietimo stebėsenos rodikliai.**

Apibendrinant informaciniuose šaltiniuose pateikiamus duomenis apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus ugdymus įstaigose ir neugdymus vaikus bei jų šeimas, galima išskirti tokius pagrindinius duomenų parametrus bei analizės kriterijus:

- ✓ Socialiniai demografiniai vaiko duomenys
- ✓ Vaiką ugdančio pedagogo socialiniai demografiniai duomenys
- ✓ Vaiko šeimos socialiniai demografiniai duomenys
- ✓ Šeimos klasifikavimo duomenys
- ✓ Vaiko ugdymo(si) duomenys
- ✓ Vaiko specialieji poreikiai, sutrikimai, pagalbos lygis
- ✓ Mokymosi aplinkos, mokyklos duomenys
- ✓ Veiklos, vykdomos vaiko teisių apsaugos srityje

Paminėti duomenų parametrai ir analizės kriterijai išsamiau apibūdinti 3 lentelėje.

3 lentelė

Duomenų analizės kriterijai ir informacijos šaltiniai, siekiant identifikuoti poreikius bei pagalbos resursus

Duomenų analizės kriterijai	Informacijos šaltiniai
Socialiniai demografiniai vaiko duomenys (amžius, lytis, gyvenamoji vieta ir kt.);	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų registras, ▪ Mokinių registras, ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS)
Vaiką ugdančio pedagogo socialiniai demografiniai duomenys (bendrieji duomenys, išsilavinimas, kvalifikacija, užsienio k. mokėjimo lygis, stažas ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pedagogų registras ▪ Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS)
Šeimos socialiniai demografiniai duomenys (amžius, lytis, gyv. vieta; migravimas; sudėtis ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų registras ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS) ▪ Mokinių registras
Šeimos klasifikavimo duomenys (šeimos tipas, neįgalaus asmens šeimos tipas, darbinio užimtumo ir bedarbystės būklės žyma, socialinės rizikos šeimos žyma/ ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS)
Vaiko ugdymo(si) duomenys (klasė, programa, kalba ir kt.)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mokinių registras; ▪ Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS) (pateikiam bendro pobūdžio informacija apie klases, programas ir pan.).
Vaiko specialieji poreikiai, sutrikimai, pagalbos lygis (vaikų skaičius pagal sutrikimus ir pan.), ligos	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mokinių registras; ▪ Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS) (pateikiam bendro pobūdžio informacija apie specialiuosius poreikius, surikimus ir pan.). ▪ Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS)

Mokymosi aplinkos, mokyklos duomenys (vaikų ir grupių skaičius pagal skirtingus parametrus (amžius, lytis, ugdymo kalba) ugdymo įstaigoje ir kt.); konkrečios mokyklos duomenys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS); ▪ Rodiklių duomenų bazė (Lietuvos statistikos departamentas) ▪ Mokinių registras ▪ Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS)
Veiklos, vykdomos vaiko teisių apsaugos srityje (su globa susiję duomenys; socialinės rizikos šeimų apskaitos duomenys (įtraukimo priežastys ir kt.); tėvų valdžios apribojimas (vaiko, tėvų duomenys); smurto registravimo duomenys	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS)

Informacinėse sistemose pateikiami suvestiniai duomenys apie vaikų skaičių pagal skirtingus parametrus (pvz., ugdymo programas, formas, gaunamą švietimo pagalbą ir kt.), kuriais remiantis apskaičiuojami nacionaliniai bei savivaldybių lygmens rodikliai, iš dalies nusako esamą situaciją (pvz., kokia dalis ikimokyklinio amžiaus vaikų nuo gimimo iki privalomo mokymo lanko ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo grupės; kokia šeimų dalis gauna švietimo pagalbą, socialinę paramą ir sveikatos priežiūros paslaugas, lyginant su to amžiaus visais vaikais ir pan.), ir sudaro galimybę numatyti švietimo pagalbos (specialistų), ugdymo ir kitų paslaugų poreikį skirtingose teritorijose.

1.3. Informacijos ir duomenų analizės panaudojimo galimybės modeliuojant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) plėtrą

Skirtingose oficialiose formalizuotose duomenų bazėse, informacinėse sistemose bei registruose randami duomenys apie ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikus, jų ugdymo(si) galimybes, pobūdį pagal skirtingus socialinius demografinius parametrus bei charakteristikas (pvz., administracinis / teritorinis principas, lytis, amžius, kalba, grupių skaičius, specialieji poreikiai, sutrikimai, pagalbos lygis pagal sutrikimą ir pan.). Norint visapusiškai įvertinti gyventojų poreikius ir situaciją, formalizuotų duomenų ne visada pakanka. Šiuos duomenis patikslina, papildo, papildomas charakteristikas atskleidžia informacija, gaunama iš kitų, papildomų, neformalizuotų informacijos šaltinių (žr. 2 lentelę).

Visi duomenys ir informacija, kuri būtina norint įvertinti vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jo tėvus (globėjus) poreikius bei jų tenkinimą, ugdymo, švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros bei kompleksiskai teikiamų paslaugų prieinamumą ir kt., turi būti tikslingai, sistemiškai (ne fragmentuotai, bet siejant vienus duomenis su kitais) bei sistemingai (periodiškai papildant, atnaujinant, patikslinant) analizuojami.

Informacijos šaltinių (įskaitant ir kitus, papildomus šaltinius) duomenų ir informacijos analizė sudaro galimybę identifikuoti visus savivaldybės teritorijoje esančius vaikus nuo 0 iki 7 m. ir šeimas bei jų poreikius, leidžia nustatyti švietimo pagalbos ir kitų kompleksiskai teikiamų paslaugų poreikį (pvz., koks yra ir koks turi būti optimalus ugdymo institucijų tinklas, tenkinantis skirtingų savivaldybių / seniūnijų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) poreikius, kokių švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros, socialinės paramos specialistų reikmė yra savivaldybėje / seniūnijoje, kokios galimybės kompleksiskai teikti pagalbą ir pan.) ir modeliuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams) plėtrą.

4 lentelėje pateikiama apibendrinta informacija, kaip informacijos šaltiniai bei juose esančių duomenų įvairūs parametrai gali padėti įgyvendinti numatytus tikslus – nustatyti pagalbos vaikui ir šeimai poreikius bei modeliuoti paslaugas ir pagalbą.

Informacijos šaltinių panaudojimas preliminariai nustatant pagalbos vaikui ir šeimai poreikius

Duomenų analizės parametrai	Duomenų analizės tikslas	Informacijos šaltiniai
Vaiko(-ų) nuo gimimo iki 7 m. „radimas“	Pagalba identifikuojant visus vaikus	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų registras ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS) ▪ Mokinių registras ▪ Civilinės metrikacijos skyriai (<i>registruotų gimusių vaikų sk.</i>) ▪ Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS) (<i>gimusių gyvų vaikų sk, vaikų mirtingumo sk. pagal regionus, rajonus</i>).
Vaiko/šimos „judėjimas“/migracija	Pagalba planuojant įvairaus pobūdžio paslaugas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų registras ▪ Mokinių registras
Vaiko šeimos sudėties, statuso, tipologijos pokyčiai	Pagalba planuojant įvairaus pobūdžio paslaugas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gyventojų registras ▪ Mokinių registras ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS)
Vaiko/vaikų poreikių identifikavimas (ugdymo, socialinės paramos ir pagalbos, sveikatos priežiūros srityse)	Vaiko edukacinių, socialinių, sveikatos poreikių/ kompleksinės pagalbos tenkinimas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mokinių registras ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS) ▪ Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS) (<i>bendro pobūdžio informacija apie vaikų ligas</i>)
Vaiko šeimos poreikių identifikavimas (ugdymo, socialinės paramos ir pagalbos, sveikatos priežiūros srityse)	Šeimos edukacinių, socialinių, sveikatos poreikių/ kompleksinės pagalbos tenkinimas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Socialinės paramos šeimai informacinė sistema (SPIS) ▪ Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS) (<i>bendro pobūdžio informacija apie vaikų ligas</i>)
Resursų identifikavimas siekiant tenkinti vaiko ir šeimos poreikius (specialistai, institucijos)	Pagalba planuojant įvairaus pobūdžio paslaugas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pedagogų registras ▪ Švietimo valdymo informacinė sistema (SVIS); ▪ Lietuvos sveikatos rodiklių informacinė sistema (SRS) ▪ Atvira informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistema (AIKOS)

Surinkti, sukaupti bei išanalizuoti duomenys ir informacija padeda nustatyti vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų šeimų kompleksiskai teikiamos pagalbos poreikius, t. y. kam, kokios ir kokia apimti pagalbos reikia; taip pat leidžia įvertinti turimus išteklius ir galimybes reikiamai pagalbai teikti; padeda nustatyti trūkumus ir pagalbos alternatyvas ir prioritetus, kai visų identifikuotų poreikių tenkinti nėra galimybių.

2. IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO IR KOMPLEKSIŠKAI TEIKIAMŲ PASLAUGŲ VAIKUI IR JO TĖVAMS (GLOBĖJAMS) POREIKIO NUSTATYMAS SAVIVALDYBĖJE

2.1. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugų poreikio nustatymas

Šioje Metodikos dalyje pateikiami būdai, kaip, remiantis surinkta informacija ir duomenimis, suskaičiuoti ir sugrupuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas, teikiamas vaikui ir šių paslaugų poreikį pagal:

- ✓ Vaikų amžių
- ✓ Ugdymo įstaigų priklausomybę valstybiniam ar privačiam sektoriui;
- ✓ Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą pagal turimas vietas skirtingo amžiaus vaikams ugdymo įstaigose, atstumą nuo vaiko namų ir kt.

Taip pat šioje dalyje gretinami ugdymo programų ir paslaugų poreikiai, pasiūla, turimi specialistų, įstaigų / infrastruktūros, finansiniai ištekliai. Pateikti paslaugų poreikio ir turimų išteklių apskaičiavimo būdai padės nustatyti, kiek savivaldybės teritorijoje reikia vietų vaikų lopšelio / darželio grupėse, ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo programose, kiek vaikų reikės pavėžėti (ir koku maršrutu) ir kt.

Poreikius ir turimus išteklius vertinti ir apskaičiuoti reikėtų, pasinaudojant oficialių informacijos šaltinių duomenimis bei papildomų, kitų šaltinių informacija (žr. I d.).

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo poreikio nustatymas savivaldybėje, panaudojant įvairius būdus, pateikiamas tokiu nuoseklumu:

- ✓ **Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimas švietime pagal amžių ir ugdymo įstaigų priklausomybę valstybiniam ar privačiam sektoriui:**
 - Neugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vaikų nuo 0 iki 6 m. skaičius;
 - Neugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vaikų skaičius pagal skirtingas amžiaus grupes;
 - Privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, 0–6 m. vaikų ugdymo skaičius.
- ✓ **Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo švietimo institucijose prieinamumas pagal turimas vietas įstaigose:**
 - Vaikų ir jų šeimų dalis (proc.), kuriems prieinamas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas;
 - Galimybės 0–6m. vaikams ugdytis valstybinėse švietimo įstaigose pagal amžiaus grupes (pagal įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas savivaldybėje ir vietų jose skaičių);
 - Galimybės 0–6m. vaikams ugdytis privačiose švietimo įstaigose (pagal įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas savivaldybėje ir vietų jose skaičių)

Lentelėje (5) pateikiama išsami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo savivaldybėje inventorizavimo metodika¹¹:

¹¹ Skaičiavimo metodika paremta tyrimo ataskaita (Ališauskienė, S., Ališauskas, A., Šapelytė, O., Melienė, R., Miltenienė, L., Gerulaitis, D. (2007). Psichologinės, specialiosios pedagoginės ir specialiosios pagalbos bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams lygis. Tyrimo ataskaita ŠMM užsakymu).

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimas švietime pagal amžių ir ugdymo įstaigų priklausomybę. Mokymosi/ugdymosi aprėptis¹²

1. 0–6 metų vaikų, nelankančių ugdymo įstaigų, kurios dirba pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dalis (%) lyginant su bendru to amžiaus vaikų skaičiumi			
Paskirtis	<i>Atskleisti neugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas vaikų nuo 0 iki 6 m. skaičių</i>		
Reikalingi / naudojami duomenys	N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius N_1 – 0–6 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, skaičius ¹³ N_2 – 0–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose skaičius N_3 – 0–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose, dalis (%)		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 0–6 m. vaikų skaičius N ▪ Identifikuojamas 0–6 metų vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, skaičius N_1 ▪ Identifikuojamas 0–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose skaičius $N_2 = N - N_1$ 		
II Skaičiavimo etapas	$N_3 =$	N_2 – 0–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose skaičius N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius	x 100
1 Pastaba	<i>Rekomenduojama naudotis Nacionalinio švietimo stebėsenos rodiklio R55 skaičiavimo metodika (R55 – Švietimo įstaigose ugdomų 1–6 m. vaikų dalis % lyginant su bendru to amžiaus vaiku skaičiumi (http://www.svis.smm.lt/svis/node/6). Šis rodiklis padės identifikuoti ir švietimo įstaigose neugdomų 0–6 m. vaikų dalį %.</i>		
2 Pastaba	<i>Nustačius neugdomų vaikų skaičių, reikėtų atlikti situacijos analizę ir išsiaiškinti, kokias paslaugas gauna šie vaikai ir jų šeimos ir ar yra tenkinami vaiko ir jo tėvų poreikiai.</i>		
2. 0–6 metų vaikų, nelankančių ugdymo įstaigų dalies (%), lyginant su bendru to amžiaus vaikų skaičiumi, pasiskirstymas pagal amžiaus grupes			
Paskirtis	<i>Atskleisti neugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, vaikų mastą pagal skirtingas amžiaus grupes:</i>		
	a) 0–2 m. amžiaus grupė b) nuo 2 iki 5 m. amžiaus grupė c) 5–6 m. amžiaus grupė (priešmokyklinis ugdymas)		
2.1. a)	0–2 m. amžiaus grupė (N_{3a})		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 0–2 m. vaikų skaičius N_a ▪ Identifikuojamas 0–2 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose skaičius N_{1a} ▪ Identifikuojamas 0–2 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose skaičius $N_{2a} = N_a - N_{1a}$ ▪ Identifikuojama 0–2 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose, dalis (%) N_{3a} 		
II Skaičiavimo etapas	$N_{3a} =$	N_{2a} – 0–2 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose sk. N_a – bendras 0–2 m. vaikų sk.	x 100
2.2. b)	nuo 2 iki 5 m. amžiaus grupė (N_{3b})		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 2–5 m. vaikų skaičius N_b ▪ Identifikuojamas nuo 2 iki 5 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose skaičius N_{1b} ▪ Identifikuojamas nuo 2 iki 5 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose sk. 		

¹² Mokymosi aprėptis – tam tikro amžiaus mokinių ... skaičiaus ir to paties amžiaus gyventojų skaičiaus santykis, išreikštas procentais <http://www.svis.smm.lt/svis/node/6>

¹³ Remiantis oficialiais informacijos šaltiniais, pateiktais 1 lentelėje.

	$N_2 = N_b - N_{1b}$ ■ Identifikuojama nuo 2 iki 5 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose, dalis (%) N_{3b}		
II Skaičiavimo etapas	$N_{3b} =$	N_{2b} – nuo 2 iki 5 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose sk.	x 100
		N_b – bendras nuo 2 iki 5 m. vaikų sk.	
2.3. c)	5 – 6 m. amžiaus grupė (N_{3c})		
I skaičiavimo etapas	■ Identifikuojamas bendras 5–6 m. vaikų skaičius N_c ■ Identifikuojamas 5–6 m. metų vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, skaičius N_{1c} ■ Identifikuojamas 5–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose skaičius $N_{2c} = N_c - N_{1c}$ ■ Identifikuojama nuo 2 iki 5 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose, dalis (%) N_{3c}		
II Skaičiavimo etapas	$N_{3c} =$	N_{2c} – 5–6 m. vaikų, neugdomų švietimo įstaigose sk.	x 100
		N_c – bendras 5–6 m. vaikų sk.	
<i>Pastaba</i>	<i>Rekomenduojama naudotis Nacionalinio lygmens švietimo stebėsenos rodiklio R 56 skaičiavimo metodika (R 55 – Švietimo įstaigose ugdomų 5-6 metų vaikų dalis (proc.) lyginant su bendru to amžiaus vaiku skaičiumi (http://www.svis.smm.lt/svis/node/6), kuris parodo priešmokyklinio amžiaus vaikų grupės dalyvavimo švietimo procesuose mastą. Naudojantis šiuo rodikliu, identifikuojama ir švietimo įstaigose neugdomų 5 – 6 m. amžiaus vaikų dalis (%).</i>		
3. 0–6 metų vaikų dalis (%), ugdomų privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, lyginant su valstybinėse švietimo įstaigose ugdomų vaikų skaičiumi			
Paskirtis	Atskleisti 0–6 m. vaikų, ugdomų privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, mastą		
Reikalingi / naudojami duomenys	N_1 – 0 – 6 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, skaičius N_4 – 0 – 6 m. amžiaus vaikų, ugdomų valstybinėse švietimo įstaigose, skaičius N_5 – 0 – 6 m. amžiaus vaikų, ugdomų privačiose švietimo įstaigose, skaičius N_6 – 0– 6 m. vaikų dalis (%), ugdoma privačiose švietimo įstaigose lyginant su vaikų skaičiumi valstybinėse švietimo įstaigose.		
I skaičiavimo etapas	■ Identifikuojamas 0–6 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose, skaičius N_1 ■ Identifikuojamas 0–6 m. vaikų, ugdomų valstybinėse švietimo įstaigose, skaičius N_4 ■ Identifikuojamas 0–6 m. vaikų, ugdomų privačiose švietimo įstaigose, skaičius N_5 $= N_1 - N_4$		
II Skaičiavimo etapas	$N_6 =$	N_5 – 0–6 m. vaikų, ugdomų privačiose švietimo įstaigose, sk.	x 100
		N_1 – bendras 0–6 m. vaikų, ugdomų švietimo įstaigose sk.	

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) švietimo institucijose prieinamumas pagal turimas vietas įstaigose

1. 0-6 m. vaikų galimybės ugdytis švietimo įstaigose, kuriose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas	
Paskirtis	Apskaičiuoti, kokiai daliai vaikų (%) ir jų šeimų yra prieinamas ugdymas švietimo įstaigose, kuriose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas
Reikalingi / naudojami	N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius N_8 – vietų skaičius švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir

duomenys	priešmokyklinio ugdymo programos savivaldybėje P – Ugdymo(si) švietimo institucijose prieinamumas.		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skaičius savivaldybėje (privačiame ir valstybiniame sektoriuose) N_7 ▪ Identifikuojamas vietų skaičius švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos, savivaldybėje N_8 ▪ Identifikuojamas bendras 0–6 m. vaikų skaičius N 		
II Skaičiavimo etapas	$P =$	N_8 – vietų skaičius švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos savivaldybėje N – bendras 0–6 m. vaikų sk.	$\times 100$
2. 0–6 m. vaikų galimybės ugdytis valstybinėse švietimo įstaigose, kuriose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas, pagal amžiaus grupes			
Paskirtis	Apskaičiuoti, kokiai daliai vaikų (%) prieinamas ugdymas švietimo įstaigose, kuriose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas, pagal skirtingas amžiaus grupes: <ul style="list-style-type: none"> a) 0–2 m. amžiaus grupė b) nuo 2 iki 5 m. amžiaus grupė c) 5–6 m. amžiaus grupė (priešmokyklinis ugdymas) 		
2.1. a)	0–2 m. amžiaus grupė (P_a)		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 0–2 m. vaikų skaičius (N_a) ▪ Identifikuojamas vietų skaičius nuo 0 iki 2 m. vaikams valstybinėse švietimo įstaigose N_{8a} 		
II Skaičiavimo etapas	$P_a =$	N_{8a} – vietų skaičius 0–2 m. vaikams švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos N_a – bendras 0–2 m. vaikų sk.	$\times 100$
2.2. b)	Nuo 2 iki 5 m. amžiaus grupė (P_b)		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras nuo 2 iki 5 m. vaikų skaičius N_b ▪ Identifikuojamas vietų skaičius nuo 2 iki 5 m. vaikams švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos, savivaldybėje N_{8b} 		
II Skaičiavimo etapas	$P_b =$	N_{8b} – vietų skaičius nuo 2 iki 5 m. vaikams švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos N_b – bendras nuo 2 iki 5 m. vaikų sk.	$\times 100$
2.3. c)	5-6 m. amžiaus grupė (P_c)		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 5–6 m. vaikų skaičius N_c ▪ Identifikuojamas vietų skaičius 5–6m. vaikams švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos savivaldybėje N_{8c} 		
II Skaičiavimo etapas	$P_c =$	N_{8c} – vietų skaičius 5–6m. vaikams švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos N_c – bendras 5–6 m. vaikų sk.	$\times 100$
3. 0–6m. vaikų galimybės ugdytis privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos			
Paskirtis	Apskaičiuoti, kokiai daliai vaikų (%) ir jų šeimų yra prieinamas ugdymas privačiose švietimo įstaigose, kuriose vykdomas ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas		

Reikalingi / naudojami duomenys	N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius N_9 – vietų skaičius privačiose švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas savivaldybėje P_1 – Ugdymo(si) privačiose švietimo įstaigose prieinamumas		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skaičius savivaldybėje (privačiame ir valstybiniame sektoriuose) N_7 ▪ Identifikuojamas vietų skaičius švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, savivaldybėje N_8 ▪ Identifikuojamas bendras 0–6 m. vaikų skaičius N 		
II Skaičiavimo etapas	$P_1 =$	N_9 – vietų sk. švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas N – bendras 0–6 m. vaikų sk.	x 100

Pastaba: Analogiškai galima skaičiuoti turimą infrastruktūrą, ugdymo įstaigas, specialistus, finansinius ir kitus išteklius.

2.2. Kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) poreikio nustatymas panaudojant įvairius būdus

Šioje Metodikos dalyje pateikiami būdai, kaip, remiantis surinkta informacija ir duomenimis, nustatyti potencialius kompleksiskai teikiamos pagalbos vartotojus, poreikį ir išteklius pagal:

- ✓ Vaikų ir jų tėvų (globėjų) ugdymosi, švietimo pagalbos¹⁴ (įskaitant ir specialiuosius ugdymosi poreikius), socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų poreikius bei jų derinius;
- ✓ Kompleksiškai teikiamos pagalbos prieinamumą pagal turimus išteklius (įstaigas, vietas, specialistus, infrastruktūrą, finansines galimybes).

Pateikti paslaugų poreikio ir turimų išteklių apskaičiavimo būdai padės nustatyti, kiek ir kokių kompleksiskai teikiamų paslaugų savivaldybės teritorijoje reikia ir padės modeliuoti kompleksiskai teikiamas paslaugas (kokias paslaugas reikės teikti kompleksiskai ir kokiais būdais).

Poreikius ir turimus išteklius vertinti ir apskaičiuoti reikėtų, pasinaudojant oficialių informacijos šaltinių duomenimis bei papildomų, kitų šaltinių (įskaitant ir nevyriausybinių organizacijų, tėvų asociacijų ir kitų organizacijų bei specialistų) teikiama informacija (žr. I d.).

Kompleksiškai teikiamų paslaugų poreikio nustatymas savivaldybėje, panaudojant įvairius būdus, pateikiamas tokiu nuoseklumu:

- ✓ **Švietimo pagalbos prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir jo tėvų poreikius (įskaitant ir specialiuosius ugdymosi poreikius) ir turimus specialistus:**
 - Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP, palyginus su bendru šio amžiaus vaikų skaičiumi savivaldybės teritorijoje;
 - Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP, kurie gauna (negauna) švietimo pagalbos specialisto (pvz. logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo, tiflopedagogo, surdopedagogo) pagalbą.
 - Galimybės 0–6 m. vaikams ir jų tėvams, kuriems nustatytas švietimo pagalbos poreikis, gauti šias paslaugas (pagal turimų specialistų skaičių ir paslaugų prieinamumą arti gyvenamosios vietos).

¹⁴ Švietimo pagalba – mokinių specialiųjų ugdymosi poreikių pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi ir / ar specialiosios pedagoginės, psichologinės, socialinės pedagoginės, specialiosios pagalbos skyrimas mokiniams nuo gimimo iki 21 metų (Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas. LR ŠMM ministro 2011-09-30 įsak. Nr. V-1775.

- Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), kurių ugdymosi poreikiai nevertinti arba nėra informacijos apie įvertinimą, palyginus su bendru šio amžiaus vaikų skaičiumi savivaldybės teritorijoje¹⁵.
- ✓ **Specialiosios pagalbos¹⁶ prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir jo tėvų poreikius ir turimus specialistus:**
 - Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP, kuriems reikia specialiosios pagalbos;
 - Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP, kurie gauna (negauna) specialiąją pagalbą (pvz., mokytojo padėjėjo, gestų kalbos vertėjo).
 - Galimybės 0–6 m. vaikams ir jų tėvams, kuriems nustatytas specialiosios pagalbos poreikis, gauti šias paslaugas (pagal turimų specialistų skaičių ir paslaugų prieinamumą arti gyvenamosios vietos).
- ✓ **Socialinių paslaugų prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir jo tėvų poreikius ir turimus specialistus:**
 - 0–6 m. vaikų ir jų tėvų skaičius, kuriems nustatytas socialinės paramos poreikis;
 - 0–6 m. vaikų ir jų tėvų skaičius, kuriems teikiamos (neteikiamos) socialinės paslaugos;
 - Galimybės 0–6 m. vaikams ir jų tėvams, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis, gauti šias paslaugas (pagal socialines paslaugas teikiančių specialistų skaičių ir paslaugų prieinamumą arti gyvenamosios vietos).
- ✓ **Sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir tėvų poreikius ir turimus specialistus:**
 - 0–6 m. vaikų skaičius, kuriems nustatytas sveikatos priežiūros paslaugų poreikis (įskaitant ir ankstyvosios reabilitacijos tarnybų teikiamas paslaugas);
 - 0–6 m. vaikų ir jų tėvų skaičius, kuriems teikiamos (neteikiamos) sveikatos priežiūros paslaugos;
 - Galimybės 0–6 m. vaikams, kuriems nustatyti sveikatos priežiūros paslaugų poreikiai, gauti šias paslaugas (pagal specialistų skaičių ir paslaugų prieinamumą arti gyvenamosios vietos).
- ✓ **Kompleksiškai teikiamų paslaugų poreikis ir jų prieinamumas**
 - Dalis 0–6 m. vaikų ir jų tėvų (proc.), turinčių kompleksiskai teikiamų paslaugų poreikį (pagal įvairių poreikių derinius, pvz., kiek vaikų reikia pavėžėti į ugdymo įstaigą ir kompleksiskai teikti specialistų paslaugas, kokiam skaičiui vaikų reikia tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos ir kt.).
 - Galimybės 0–6 m. vaikams, kuriems nustatytas kompleksiskai teikiamų paslaugų poreikis, gauti šias paslaugas (pagal specialistų skaičių ir paslaugų prieinamumą).

6 lentelėje pateikiami būdai, kaip nustatyti švietimo pagalbos prieinamumą vaikui ir jo tėvams.

¹⁵ Analogiškai pagal amžiaus grupes.

¹⁶ Remiantis LR ŠMM ministro 2011-07-08 įsak. Nr. V-1229.

Švietimo pagalbos prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir jo tėvų poreikius (įskaitant ir specialiuosius ugdymosi poreikius) ir turimus specialistus

1. Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP palyginus su bendru šio amžiaus vaikų skaičiumi savivaldybės teritorijoje						
Paskirtis	Apskaičiuoti specialiųjų ugdymosi poreikių (SUP) turinčių 0–6 m. vaikų ir visų šio amžiaus vaikų skaičiaus santykį ir atskleisti SUP identifikavimo lygį, ir, jei SUP identifikuoti tinkamai, vaikų SUP skaičių savivaldybės/seniūnijos teritorijoje.					
Reikalingi / naudojami duomenys	N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybės teritorijoje U – nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius S – nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų ir visų šio amžiaus vaikų skaičiaus santykis savivaldybės teritorijoje					
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas bendras 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybės teritorijoje N ▪ Identifikuojamas nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybės teritorijoje U ▪ Identifikuojamas santykis SUP turinčių 0–6 m. vaikų ir visų šio amžiaus vaikų savivaldybės teritorijoje S 					
II Skaičiavimo etapas	$S =$	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%;">U – nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">x 10</td> </tr> <tr> <td>N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje</td> <td style="text-align: center;">0</td> </tr> </table>	U – nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje	x 10	N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje	0
U – nustatytus SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje	x 10					
N – bendras 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybėje	0					
2. Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), turinčių nustatytus SUP, kurie gauna švietimo pagalbos specialisto (pvz. logopedo) pagalbą¹⁷						
Paskirtis	Apskaičiuoti, kokiai daliai nuo 0 iki 6 m. vaikų (proc.) prieinama specialisto (konkrečiu atveju logopedo) pagalba, t.y. atskleidžiama, koks pagalbos poreikio tenkinimo mastas.					
Reikalingi / naudojami duomenys	U – nustatytas SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybės teritorijoje SP (L) – specialistų, dirbančių švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skaičius savivaldybėje R – specialisto (logopedinės pagalbos) prieinamumo rodiklis (t. y. 0-6 m. vaikų, turinčių SUP, skaičius tenkantis vienam specialistui (pvz., logopedui) R ₁ – specialisto (pvz., logopedo) pagalbos prieinamumo rodiklis (t.y. kokia dalis 0-6 m. vaikų realiai gali gauti rekomenduotą specialisto (logopedo) pagalbą / santykio su normatyvu rodiklis R ₂ – rodiklis, parodantis specialisto (pvz., logopedo) pagalbos poreikio tenkinimo lygį					
2.1. Vaikų nuo 0 iki 6 m., turinčių SUP, skaičiaus ir specialistų (pvz., logopedų) skaičiaus švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, santykis (R)						
Paskirtis	Santykis rodo specialisto (pvz., logopedo) pagalbos prieinamumą (šalyje, apskrityje, rajone, mokykloje), t. y. koks skaičius mokinių, turinčių SUP, tenka vienam specialistui (pvz., logopedui).					
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas nustatytas SUP turinčių 0–6 m. vaikų skaičius savivaldybės teritorijoje U ▪ Identifikuojamas specialistų (pvz., logopedų), dirbančių švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, skaičius savivaldybėje SP (L) 					

¹⁷ Analogiškai skaičiuoti dalį (proc.) vaikų, turinčių nustatytus SUP, kurie gauna specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo, tiflopedagogo, surdopedagogo ir kt.) pagalbą pagal poreikį. Taikant tą patį skaičiavimo principą, galima nustatyti dalį vaikų, gaunančių reikiamą specialistų pagalbą pagal amžiaus grupes.

II Skaičiavimo etapas	$R =$	U – 0–6 m. vaikų, turinčių nustatytus SUP, skaičius SP (L) – specialistų (logopedų), dirbančių švietimo įstaigose, vykdančiose ikimokykl. ir priešmokykl. ugdymo programas, sk. savivaldybėje	
2.2 Vaikų nuo 0 iki 6 m., turinčių SUP, skaičius, tenkančio vienam specialistui (logopedui), santykis su normatyvu			
Paskirtis ₁	Rodiklis atspindi specialisto (pvz., logopedo) pagalbos prieinamumą 0–6 m. vaikams, t. y., kokia dalis vaikų realiai gali gauti rekomenduotą švietimo pagalbos specialisto pagalbą (šalyje, apskrityje, rajone, mokykloje). Idealiu atveju šis rodiklis turėtų būti lygus 1; kuo didesnis rodiklis, tuo prasčiau tenkinamas specialisto (logopedo) pagalbos poreikis; parodoma, kiek kartų poreikiai viršija jų tenkinimo galimybes.		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Identifikuojamas specialisto (logopedo pagalbos) prieinamumo rodiklis (t. y. koks skaičius vaikų, turinčių SUP, tenka vienam specialistui (logopedui) R ▪ Specialisto (logopedo) pagalbos normatyvas (t.y. reglamentuojamas vaikų skaičius logopedo etatui)¹⁸ 		
II Skaičiavimo etapas	$R_1 =$	R – specialisto (logopedo) pagalbos prieinamumo rodiklis (t. y. 0-6 m. vaikų, turinčių SUP, skaičius tenkantis vienam specialistui (logopedui) Normatyvas (25-30 vaikų), imama 30	
Paskirtis ₂	Procentinė santykio su normatyvu išraiška parodo procentą vaikų nuo 0 iki 6m., kuriems teikiama specialisto (pvz., logopedo) pagalba, numatyta pagal norminius dokumentus ir parodo specialisto (logopedo) pagalbos poreikio tenkinimo lygį		
I skaičiavimo etapas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Specialisto (logopedo) pagalbos normatyvas (t.y. reglamentuojamas vaikų skaičius logopedo etatui) R₁ 		
II Skaičiavimo etapas	$R_2 =$	1 R ₁ – specialisto (logopedinės pagalbos) prieinamumo rodiklis (t.y. kokia dalis vaikų nuo 0 iki 6m. realiai gali gauti rekomenduotą specialisto (logopedo pagalbą) / santykio su normatyvu rodiklis	x1 00
3. Dalis 0–6 m. vaikų (proc.), kurių poreikiai nevertinti arba nėra informacijos apie poreikių įvertinimą, palyginus su bendru šio amžiaus vaikų skaičiumi savivaldybės teritorijoje			
Paskirtis	Apskaičiuoti dalį 0–6 m. vaikų, kurių poreikiai (taip pat ir SUP) nevertinti arba nėra informacijos apie įvertinimą, palyginus su visų šio amžiaus vaikų skaičiumi ir nustatyti, kokia dalimi vaikų ir jų šeimų poreikiai yra identifikuoti.		
Reikalingi duomenys	Norint apskaičiuoti dalį 0–6 m. vaikų, kurių poreikiai (taip pat ir SUP) nevertinti, reikia pagal apskaičiuotą šio amžiaus neugdomų švietimo įstaigose vaikų skaičių $N_2 = N - N_1$ (kai N yra bendras šio amžiaus vaikų skaičius, o N ₁ - ugdomų švietimo įstaigose šio amžiaus vaikų skaičius), <i>atlikti nelankymo priežasčių analizę ir išsiaiškinti, kokias paslaugas gauna šie vaikai ir jų šeimos.</i>		
4. Teikiamos švietimo pagalbos šeimoms, namuose auginančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus, mastas ir poreikis			
Paskirtis	Šis rodiklis padėtų nustatyti šeimoms, namuose auginančioms vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios, teikiamos švietimo pagalbos mastą ir atskleistų šeimų, auginančių šiuos vaikus, švietimo pagalbos poreikį		
Reikalingi	0–6 m. vaikus auginančių šeimų skaičius savivaldybėje Š		

¹⁸ Logopedo etatas gali būti steigiamas mokykloje, vykdančioje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, jei joje mokosi 25–30 specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių, kuriems reikalinga logopedo pagalba (LR ŠMM ĮSAKYMAS „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2011 m. liepos 8 d. Nr. V-1228))

duomenys	0–6 m. vaikus auginančių namuose ir švietimo pagalbą gaunančių (negaunančių) šeimų skaičius (tyrimas, naudojantis nurodytais informacijos šaltiniais) \check{S}_1 Teikiamų paslaugų mastas \check{S}_2		
Skaičiavimas	$\check{S}_2 =$	0–6 m. vaikus auginančių ir švietimo pagalbą gaunančių šeimų sk.	x1 00
		0–6 m. vaikus auginančių šeimų skaičiaus	
Pastaba	Taip pat rekomenduojama naudotis Nacionalinio lygmens švietimo stebėsenos rodiklio R 4 skaičiavimo metodika (R 4 – 1–6 metų vaikus auginančių ir švietimo pagalbą gaunančių šeimų dalis (%)) (http://www.svis.smm.lt/svis/node/6).		

Specialiosios pagalbos, socialinių paslaugų / socialinės paramos ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas vaikams iki privalomojo mokymo pradžios pagal vaiko ir jo tėvų poreikius ir turimus specialistus skaičiuojamas analogiškai kaip ir švietimo pagalbos prieinamumas.

Kompleksiškai teikiamų paslaugų poreikis ir jų prieinamumas skaičiuojamas analogiškai kaip ugdymo, švietimo pagalbos ir kt. paslaugos, atsižvelgus į tai, kiek vaikų ir jų tėvų (globėjų) turi kompleksiškai teikiamų paslaugų poreikį pagal įvairių poreikių derinius: pvz., kiek ir kokio amžiaus vaikų reikia pavėžėti tam tikru atstumu į ugdymo įstaigą ir kompleksiškai teikti daugiau nei vieno sektoriaus (švietimo pagalbos, sveikatos, socialines ir kt.) specialistų paslaugas, kokiam skaičiui vaikų reikia tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos ir kt.

Išanalizavus kompleksiškai teikiamų paslaugų poreikius ir jų įvairovę, turi būti įvertinti išteklių ir galimybės juos tenkinti pagal turimų įstaigų ir specialistų skaičių, jų kompetencijas, infrastruktūrą, atstumus nuo vaiko namų iki arčiausios ugdymo ar kitas paslaugas teikiančių įstaigų, materialines ir finansines galimybes.

Reikėtų laikytis esminės nuostatos, kad vaiko ir jo tėvų (globėjų) poreikiai privalo būti tenkinami, pasirenkant optimalų tenkinimo modelį ir būdą.

2.3. Nustatyto poreikio ir esamo savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) palyginimas

Skyreliuose 2.1. ir 2.2. pateikti vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvų (globėjų) poreikių ir resursų juos tenkinti inventorizavimo būdai leidžia suskaičiuoti ir nustatyti:

- ✓ Kiek savivaldybės teritorijoje realiai gyvena 0–6 m. amžiaus vaikų (iš viso ir pagal amžiaus grupes) – bendrą vaikų skaičių;
- ✓ Kiek vaikų ugdoma pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programą (valstybinėse ir privačiose ugdymo įstaigose), ir kiek vaikų neugdoma;
- ✓ Neugdomų švietimo įstaigose pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, vaikų skaičių pagal skirtingas amžiaus grupes: 0–2 m., nuo 2 iki 5 m., 5–6 m. vaikų; Nustačius neugdomų vaikų skaičių (N_2), reikia atlikti situacijos analizę ir išsiaiškinti, kokių poreikių jie turi, kokias paslaugas gauna šie vaikai ir jų šeimos, ir, ar yra tenkinami vaiko ir jo tėvų (globėjų) poreikiai;
- ✓ Kiek savivaldybės teritorijoje reikia vietų vaikų lopšelio ir / ar darželio grupėse, ikimokyklinio ir / ar priešmokyklinio ugdymo programose;
- ✓ Kiek vaikų reikės pavėžėti į ugdymo įstaigas ir koku maršrutu, ir kt.;
- ✓ Kiek savivaldybės teritorijoje yra ugdymo įstaigų (valstybinių ir privačių), kuriose vykdomos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programos ir kokių tipų yra šios įstaigos;
- ✓ Kiek šiose įstaigose yra vietų skirtingo amžiaus ir skirtingų poreikių vaikams;
- ✓ Kiek vaikų ir jų tėvų turi švietimo pagalbos / sveikatos priežiūros / socialinės paramos poreikius;

- ✓ Kiek vaikų ir jų tėvų gauna (negauna) švietimo pagalbos / sveikatos priežiūros / socialinės paramos paslaugas, t.y. kokia dalimi yra tenkinami minėti vaikų ir šeimų poreikiai?
- ✓ Kiek vaikų ir jų tėvų turi kompleksiskai teikiamų paslaugų poreikį; kokie yra šie poreikiai ir jų deriniai;
- ✓ Kokios yra kompleksiskai teikiamų paslaugų tenkinimo galimybės savivaldybės teritorijoje (kiek ir kokių yra specialistų, kokios jų kompetencijos; kiek yra įstaigų, jose vietų, koks jų prieinamumas, kiek turima lėšų ir pan.);
- ✓ Kokių paslaugų savivaldybėje teikiama nepakankamai?
- ✓ Kiek savivaldybė turi finansinių išteklių ir kt.
- ✓ Kokia pagalba ar paslaugos vaikams ir šeimoms nėra teikiamos?
- ✓ Kokie yra pagalbos prioritetai vaikui ir jo tėvams (globėjams), atsižvelgus į situaciją savivaldybėje?

Atskiri parametrai ir pagal juos nustatyti vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios bei jų tėvų (globėjų) švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros poreikiai bei jų deriniai ir kompleksiskai teikiamos pagalbos poreikiai savivaldybės teritorijoje, analizuojami ir gretinami su turimais savivaldybėje ištekliais. Tokia analizė leidžia įvertinti situaciją savivaldybėje ir nustatyti prioritėtines sritis modeliuojant ir teikiant pagalbą. Taip pat tai padeda nustatyti, kiek ir kokio amžiaus vaikų bei kokio tipo ikimokyklinėse įstaigose reikės ugdyti; kiek ir kokio amžiaus vaikų bus ugdoma specialiojo ugdymo įstaigose, kiek yra vaikų ir jų tėvų (globėjų), kuriems pagalba, atsižvelgiant į jų poreikių įvairovę ir derinius (pvz., ugdymo, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros; ugdymo ir sveikatos priežiūros; švietimo pagalbos ir socialinės paramos ir kt.) turi būti teikiama kompleksiskai.

Nustatyti ir sugretinti poreikiai bei ištekliai, taikant pateiktus Metodikoje būdus, turi būti panaudojami ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų prieinamumui savivaldybės teritorijoje užtikrinti, t. y. jų pagrindu turi būti sudaromi realūs plėtros planai ir užtikrinama, kad visi vaikai, kurių tėvai pageidauja arba kuriems skiriamas privalomas ikimokyklinis ugdymas, būtų ugdomi pagal jų amžių ir poreikius. Visi asmenys, kuriems nustatyti švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros ar socialinės paramos poreikiai bei jų deriniai, turi gauti tinkamą, prieinamą, jų poreikius atitinkančią, kai reikia – tarpinstitucinę, tarpdisciplininę, kompleksiskai teikiamą pagalbą kuo arčiau gyvenamosios vietos.

2.4. Lėšų, reikalingų esamam ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui, kompleksiskai teikiamoms paslaugoms vaikui ir jo tėvams (globėjams) finansuoti, apskaičiavimo savivaldybėje principai

Šioje Metodikos dalyje pateikiami lėšų esamam ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui bei kompleksiskai teikiamoms paslaugoms pagal įvairius modelius ir būdus finansuoti apskaičiavimo savivaldybėje principai ir būdai:

- ✓ *Lėšų planavimo ir panaudojimo teisinio reglamentavimo* - švietimo įstaigoms reikalingos lėšos teikiamoms ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugoms finansuoti planuojamos kiekvienai įstaigai, teikiančiai tokias paslaugas pagal reglamentuojamus finansavimo šaltinius.
- ✓ *Lėšų poreikio planavimo ir panaudojimo, taikant optimalius šaltinius ir būdus* - planuojant lėšų poreikį ikimokyklinio ir priešmokyklinio paslaugoms visoms švietimo įstaigoms, teikiančioms ikimokyklinio ugdymo paslaugas, taikomi vienodi lėšų planavimo principai, kuriais siekiama:
 - Efektyviau naudoti savivaldybės savarankiškomis funkcijoms ir valstybės perduotoms funkcijoms vykdyti skirtas lėšas;
 - Skatinti įstaigų iniciatyvumą ieškant kitų, ne biudžeto, finansavimo šaltinių;
 - Sukurti skaidrią švietimo įstaigų finansavimo sistemą;

- Stiprinti švietimo įstaigų savarankiškumą;
 - Didinti įstaigų vadovų atsakomybę už realiais finansiniais ištekliais grindžiamą sprendimų vykdymą.
- ✓ *Finansavimo šaltinių derinimo* - lėšos ikimokyklinio ir priešmokyklinio teikiamoms paslaugoms finansuoti gaunamos iš tokių šaltinių:
- Valstybės (ikimokyklinio ugdymo krepšelio) lėšos;
 - Savivaldybės lėšos, išskyrus biudžetinių įstaigų pajamas;
 - Biudžetinių įstaigų pajamos, tikslinės ar kitos lėšos.
- ✓ *Ikimokyklinio ugdymo (IU) krepšelio*¹⁹ - IU yra Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos sudedamoji dalis. Dalis lėšų ikimokykliniam ir priešmokykliniam ugdymui skiriamos iš IU krepšelio. Jis apskaičiuojamas pagal Mokinių registre 2010 09 01 fiksuotą ugdymo įstaigose vaikų skaičių ir skiriamas visoms valstybinėms, savivaldybių ir nevalstybinėms ugdymo įstaigoms per tikslinę dotaciją. Mokinio krepšelio lėšos nustatyta tvarka²⁰ skiriamos valstybinėms, savivaldybių ir nevalstybinėms mokykloms, teikiančioms bendrąjį lavinimą, ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą, taip pat pedagoginėms psichologinėms tarnyboms ir neformaliojo švietimo įstaigoms. IU lėšos naudojamos šioms ugdymo reikmėms tenkinti:
- Darbo užmokesčiui apmokėti už ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo valandas, finansuojamas iš mokinio krepšelio lėšų;
 - Ugdymo įstaigos ugdymo procesui organizuoti ir valdyti;
 - Ne mažiau kaip 3 proc. šių lėšų turi būti skiriama švietimo pagalbai organizuoti - psichologinei, specialiajai pedagoginei, specialiajai ir socialinei pedagoginei pagalbai teikti.
 - Darbuotojų, dalyvaujančių ugdymo procese, kvalifikacijos kėlimo išlaidoms;
 - Vaikų pažintinei veiklai;
 - Informacinėms ir komunikacinėms technologijoms diegti ir naudoti;
 - Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumui ir įvairovei užtikrinti.
- ✓ *Lėšų tinkamo paskirstymo* - kadangi ikimokykliniame ugdyme lėšos kai kurioms mokymo reikmėms, finansuojamoms iš savivaldybei skiriamų mokinio krepšelio 5 proc. (arba 6 proc.) yra nereikalingos (pvz., brandos egzaminų organizavimas ir kt.), todėl dalis savivaldybės skirstomų lėšų nustatyta tvarka skiriama pedagoginei psichologinei pagalbai organizuoti, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumui užtikrinti, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo formų įvairovei įgyvendinti. IU krepšelis numatomas ne mažiau kaip 4 val. per dieną (20 val. per savaitę) ugdymui finansuoti. Likusią ugdymo laiko dalį finansuoja ir ūkio lėšų ugdymo įstaigoms skiria steigėjas. 2011 m. IU krepšelis yra 2555 Lt. Ši suma apskaičiuota Metodikoje pateiktą ikimokyklinio ugdymo sutartinio vaiko koeficientą 0,7720 padauginus iš bazinio mokinio krepšelio (2011m. 3310Lt). Vaikui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių ir integruotam bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo grupėse ar ugdomam ikimokyklinio ugdymo įstaigose, taip pat specialiosiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose ar specialiosiose ikimokyklinio ugdymo grupėse, skiriamas 35 proc. didesnis krepšelis (3450 Lt metams).

Norint apskaičiuoti lėšas, reikalingas nustatytam ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų poreikiui savivaldybėje tenkinti, turi būti orientuojamasi į paslaugų įvairovę, galimus švietimo pagalbos, kitų susijusių paslaugų bei kompleksiskai teikiamos pagalbos modelius. Metodikoje pateikiama, kaip apskaičiuoti lėšas tokioms galimoms vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamoms paslaugoms, kaip:

- ✓ Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas valstybinėje arba privačioje ugdymo įstaigoje;

¹⁹ Rengiant šią metodikos dalį, remtasi LR ŠMM dokumentu „Dėl ikimokyklinio ugdymo krepšelio“ (2010 12 28 Nr. SR-11-02-49) ir kt.: Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, Nr. 1823, 2010-12-22, Žin., 2010 Nr. 155-7872 (2010-12-30).

²⁰ Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, Nr. 1823, 2010-12-22, Žin., 2010 Nr. 155-7872 (2010-12-30).

- ✓ Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas specialiojoje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje;
- ✓ Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas specialiojoje ikimokyklinio ugdymo grupėje;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į valstybinę arba privačią ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos ir švietimo pagalbos specialisto (pvz., logopedo) pagalba;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugos bei švietimo pagalbos specialistų pagalba, kai vaikui nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos bei švietimo pagalba specialiojoje grupėje;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į specialiąją ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo paslaugos bei švietimo pagalba specialiojoje ugdymo įstaigoje;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į kitą ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas teikiančią įstaigą (nevyriausybines organizacijas, dienos priežiūros centrą, specializuotą konsultacinį centrą ir kt.);
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas, ugdymas ir kitos paslaugos, kai SUP vaikui nenustatyti;
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas, ugdymas, švietimo pagalba ir kitos paslaugos, kai SUP nustatyti;
- ✓ Kompleksiškai teikiama mobilios komandos pagalba (į vaiką šeimoje orientuota namuose teikiama švietimo pagalba; sanatorijoje, ligoninėje teikiamas ugdymas ir švietimo pagalba)²¹;
- ✓ Tarpinstitucinės komandos teikiamos paslaugos, kompleksiai teikiama pagalba vaikui nuo gimimo iki privalomo mokymo pradžios ir jo tėvams (globėjams), kai komandos veiklą koordinuoja ir pagalbą organizuoja Koordinatorius²²;

Pasirinkdama galimus finansuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo modelius, savivaldybė turėtų remtis tokiais principais:

- ✓ Poreikio pagrindimo finansuoti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei švietimo pagalbos, kompleksiai teikiamą pagalbą (remiantis savivaldybės teritorijoje gyvenančių 0-6 m. vaikų ir jų tėvų (globėjų) situacijos bei poreikių analize (atsižvelgiant į tai, kiek iš viso tokio amžiaus vaikų yra, kiek yra ugdomų / neugdomų įstaigose, kiek namuose ir pan.; taip pat į nustatytus / nenustatytus SUP, socialinę riziką, sveikatos priežiūros poreikius ir pan.);
- ✓ Išteklių analizės ir pagrindimo (remiantis turimų specialistų, vietų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kitose švietimo paslaugas, kitą pagalbą teikiančiose įstaigose, tarpinstitucinėse komandose; taip pat turimo transporto, finansinių ir kitų išteklių analize);
- ✓ Ekonominio pagrįstumo. Ekonomiškai optimalūs paslaugų teikimo būdai, pvz., pavėžėjimas, jei reikia, organizuojamas keletui vaikų; naudojama ta pati transporto priemonė, kuri pavėžėja mokyklinio amžiaus vaikus; naudojama pigiau eksploatuojama transporto priemonė; teikiama mobili pagalba vaiko namuose ir pan..

²¹ Mobilieji pagalba (mobilieji komanda) turėtų teikti kompleksinę pagalbą tais atvejais, kai: a) kitaip ekonomiškai neįmanoma; b) vaiko būklė neleidžia jo transportuoti; c) vaikas yra ankstyvojo amžiaus (iki 3 metų) ir jam nustatyti SUP/sutrikimas/negalė; d) šeimos situacija dėl vaiko ir/ar bent vieno iš tėvų negalės ir pan. yra tokia, jog reikia pagalbos ir vaikui, ir šeimai jų namuose; d) yra kiti pagalbos namuose teikimo tvarkoje numatyti atvejai.

²² Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius – savivaldybės administracijos direktoriaus paskirtas specialistas, kuris, vadovaudamasis teisės aktais, reglamentuojančiais švietimo pagalbą, socialinę paramą ir sveikatos priežiūrą, koordinuoja kompleksiai teikiamos pagalbos teikimą savivaldybės teritorijoje gyvenantiems vaikams ir jų tėvams (globėjams) ir informuoja vietas bendruomenę apie jos teikimą savivaldybėje (žr. Pavyzdinis tarpinstitucinės komandos veiklos reglamentas)

2.5. Lėšų, reikalingų nustatytam paslaugų poreikiui savivaldybėje patenkinti, apskaičiavimas

Galimi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamų paslaugų finansavimo apskaičiavimo būdai, atsižvelgiant į paslaugų poreikius ir jų tenkinimo modelius pateikiami 7 lentelėje. Išlaidos priskiriamos atitinkamoms lentelėje pateiktoms paslaugoms, tokioms kaip:

- ✓ Ugdymas – ikimokyklinio ugdymo auklėtojų, priešmokyklinio ugdymo pedagogų, meninio ugdymo pedagogų, valdymo personalo (direktoriaus, direktoriaus pavaduotojo ugdymui, skyrių vedėjų ugdymui) darbo užmokestis ir su juo susijusios išmokos (pvz. ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas) ir socialinio draudimo įmokos, kvalifikacijos kėlimo, vaikų pažintinės veiklos, informacinių komunikacinių technologijų diegimo ir naudojimo (toliau - IKT) išlaidos.
- ✓ Švietimo pagalbos specialisto (pvz., logopedo) teikiama pagalba – logopedo darbo užmokestis, su juo susijusios išmokos ir socialinio draudimo įmokos.
- ✓ Kita švietimo pagalba – specialiojo pedagogo (tiflopedagogo, surdopedagogo, specialiojo pedagogo) darbo užmokestis, su juo susiję išmokos ir socialinio draudimo įmokos.
- ✓ Papildomos vaiko aptarnavimo paslaugos – auklėtojo padėjėjo, virtuvės darbuotojų, skalbėjų, dietologų, administracijos darbuotojų darbo užmokestis, su juo susiję išmokos ir socialinio draudimo įmokos. Skaičiuojama, kad ikimokyklinėje įstaigoje, kurioje yra 12 grupių ir ugdoma apie 200 vaikų, šių išlaidų per metus 1 vaikui tenka apie 1700 Lt, o ikimokyklinėje įstaigoje, kurioje yra 7 grupės ir mokosi apie 120 vaikų, šių išlaidų per metus 1 vaikui tenka apie 2300 Lt
- ✓ Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio (priešmokyklinio) ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugas:
 - Kai paslaugą teikia mokykla – vairuotojo darbo užmokestis, su juo susiję išmokos ir socialinio draudimo įmokos pagal pavėžėjimo maršrutą paskaičiuotos išlaidos degalams, kitos automobilio eksploatacijos išlaidos (remontas, priežiūra, draudimas, techninė apžiūra), pvz., 10 km (per dieną 40 km) maršrutu pavežama 10 vaikų, kai iš viso tas pats automobilis paveža ne mažiau kaip 30 vaikų ir nuvažiuoja apie 170 km, 1 vaiko pavėžėjimo kaina metams – 1100 Lt;
 - Kai paslauga perkama pagal paslaugų teikimo sutartį, skaičiuojant pagal priemiestinių autobusų 1 keleivio 1km kaina 0,32 Lt, vaiko pavėžėjimas (10 km) per metus kainuoja 1400 Lt.

7 lentelė

Galimi ikimokyklinio ugdymo paslaugų finansavimo apskaičiavimo būdai (pavyzdžiai)

Paslaugų teikimo modelis	Paslaugos pobūdis ir finansavimo šaltinis	
	Paslauga ir Finansavimo šaltiniai	Lėšų poreikio apskaičiavimas metams
Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas valstybinėje ugdymo įstaigoje	Ugdymas Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos	Reikalingi duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 10,5) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 16) • Sutartinių vaikų skaičius grupėje (pvz. 12,352) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,1+0,1) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) Skaičiuojama: Auklėtojų et.sk.: 10,5 val.*5 d.d.=52.5 kont. val. per sav. 52.5/33 kont. val. norma=1.59 et. Vidutinis auklėtojo, meninio ugdymo pedagogo tarnybinio atlyginimo koef. – 16,15, Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 26.7, pavaduotojo – 21.1, taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: (1,59+0,167)*16,15+0.1*26.7+0.1*21.1)*122 Lt*1,3098*12 mėn.=

		<p>63,6 tūkst.Lt Pavdavimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $63,6 * 0,03 = 1,9$ tūkst.Lt Mokymo priemonėms: $16 * 70$ Lt=1120 Lt=1.1 tūkst.Lt Kvalifikacijai : $12,352 * 19$ Lt=235 Lt=0.2 tūkst.Lt Pažintinei veiklai: $16 * 10,4$ Lt=166 Lt=0.2 tūkst.Lt IKT išlaidos: $16 * 20$ Lt=320 Lt=0,3 tūkst.Lt Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $63,6 + 1,9 + 1,1 + 0,2 + 0,2 + 0,3 = 67,3$ tūkst. Lt.</p>
Iš viso 1 vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploataavimo išl.) - 5906 Lt 1 vaiko ugdymas per metus: 4206 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 1700 Lt		
Kompleksiškai teikiama pagalba - ikimokyklinis / priešmokyklinis ugdymas specialiojoje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje teikiant švietimo pagalbą bei sveikatos priežiūros paslaugas	Ugdymas ir logopedo, specialiojo pedagogo, kineziterapeuto teikiama pagalba vaikui. Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos	Reikalingi duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 12) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 10) • Sutartinių vaikų skaičius grupėje (pvz. 10,422) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,15+0,15) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) • Logopedo etato dalis 1 grupei (pvz.0,143) • Specialiojo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz.0,107) • Kineziterapeuto, masažisto etato dalis 1 grupei (pvz.0,5) Skaičiuojama: Auklėtojų et. sk.: 12 val.*5 d.d.=60 kont. val. per sav. 60/24 kont.val. norma=2,5 et. Vidutinis auklėtojo , meninio ugdymo pedagogo, spec. pedagogo tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 18,57, Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 30,7, pavadootojo – 24,27, Vidutinis kineziterapeuto, masažisto tarnybinio atlyginimo koef. – 10 taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: $(2,5 + 0,167 + 0,143 + 0,107) * 18,57 + 0,15 * 30,7 + 0,15 - 24,27 + 0,5 * 10) * 122$ Lt*1,3098*12 mėn.= 129,3 tūkst.Lt Pavdavimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $129,3 * 0,03 = 3,9$ tūkst.Lt Mokymo priemonėms: $10 * 70$ Lt=700 Lt=0,7 tūkst.Lt Kvalifikacijai : $10,422 * 19$ Lt=198 Lt=0.2 tūkst.Lt Pažintinei veiklai: $10 * 10,4$ Lt=104 Lt=0.1 tūkst.Lt IKT išlaidos: $10 * 20$ Lt=200 Lt=0,2 tūkst.Lt Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $129,3 + 3,9 + 0,7 + 0,2 + 0,1 + 0,2 = 134,4$ tūkst.Lt
Iš viso 1 vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploataavimo išl.) - 15740 Lt 1 vaiko ugdymas per metus: 13440 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 2300 Lt		
Specialistų pagalba ikimokyklinio ugdymo įstaigoje, kai vaikas nelanko įstaigos	Logopedo pagalba vaikui Savivaldybės lėšos	Reikalingi duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Logopedo etato aptarnaujamas vaikų sk. (pvz. 25) • Vidutinis logopedo metinis darbo užmokestis ir soc. draudimo įmokos (pvz. 35,6 tūkst.Lt)

Logopedo pagalba 1 ikimokyklinės įstaigos nelankančiam vaikui per metus: 35600 Lt/25 = 1424 Lt		
<p>Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į valstybinę ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos</p>	<p>Pavėžėjimas ir ugdymas</p> <p>Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos</p>	<p>Reikalingi duomenys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 8) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 10) • Sutartinių vaikų skaičius grupėje (pvz. 7,72) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,1+0,1) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) <p>Skaičiuojama: Auklėtojų et.sk.: 8 val.*5 d.d.=40 kont. val. per sav. 40/33 kont. val. norma=1.21 et. Vidutinis auklėtojo, meninio ugdymo pedagogo tarnybinio atlyginimo koef. – 16,15, Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 26.7, pavaduotojo – 21.1, taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: $(1,21+0,167)*16,15+0,1*26,7+0,1*21,1)*122 \text{ Lt}*1,3098*12 \text{ mėn.} = 51,8 \text{ tūkst.Lt}$ Pavadavimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $51,8*0,03 = 1,6 \text{ tūkst.Lt}$ Mokymo priemonėms: $10*70 \text{ Lt} = 700 \text{ Lt} = 0,7 \text{ tūkst.Lt}$ Kvalifikacijai: $7,72*19 \text{ Lt} = 147 \text{ Lt} = 0,1 \text{ tūkst.Lt}$ Pažintinei veiklai: $10*10,4 \text{ Lt} = 104 \text{ Lt} = 0,1 \text{ tūkst.Lt}$ IKT išlaidos: $10*20 \text{ Lt} = 200 \text{ Lt} = 0,2 \text{ tūkst.Lt}$ Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $51,8+1,6+0,7+0,1+0,1+0,2 = 54,5 \text{ tūkst.Lt}$</p>
<p>Iš viso 1 vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploatavimo išlaidų) ir pavėžėjimas į įstaigą ir iš jos - 8850 Lt 1 vaiko ugdymas per metus: 5450 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 2300 Lt 1 vaiko pavėžėjimas mokykliniu autobusu per metus – 1100 Lt.</p>		
<p>Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos ir švietimo pagalbos specialisto (logopedo) pagalba</p>	<p>Pavėžėjimas, ugdymas ir logopedo pagalba</p> <p>Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos</p>	<p>Reikalingi duomenys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 4) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 10) • Sutartinių vaikų skaičius grupėje (pvz. 7,72) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,1+0,1) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) • Logopedo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,143) <p>Skaičiuojama: Auklėtojų et.sk.: 4 val.*5 d.d.=20 kont. val. per sav. 20/33 kont. val. norma= 0,61 et. Vidutinis auklėtojo, meninio ugdymo pedagogo tarnybinio atlyginimo koef. – 16,15, Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 26.7, pavaduotojo – 21.1, taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: $(0,61+0,167)*16,15+0,1*26,7+0,1*21,1)*122 \text{ Lt}*1,3098*12 \text{ mėn.} = 33,2 \text{ tūkst.Lt}$ Pavadavimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $33,2*0,03 = 1,0 \text{ tūkst.Lt}$ Mokymo priemonėms: $10*70 \text{ Lt} = 700 \text{ Lt} = 0,7 \text{ tūkst.Lt}$ Kvalifikacijai: $7,72*19 \text{ Lt} = 147 \text{ Lt} = 0,1 \text{ tūkst.Lt}$</p>

		Pažintinei veiklai: $10 \cdot 10,4 \text{ Lt} = 104 \text{ Lt} = 0,1 \text{ tūkst. Lt}$ IKT išlaidos: $10 \cdot 20 \text{ Lt} = 200 \text{ Lt} = 0,2 \text{ tūkst. Lt}$ Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $33,2 + 1,0 + 0,7 + 0,1 + 0,1 + 0,2 = 35,3 \text{ tūkst. Lt}$
Iš viso 1 vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploataavimo išlaidų) ir pavėžėjimas į įstaigą ir iš jos - 6330 Lt 1 vaiko ugdymas ir logopedo pagalba per metus: 3530 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 1700 Lt 1 vaiko pavėžėjimas mokykliniu autobusu per metus – 1100 Lt.		
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugos bei švietimo pagalbos specialistų pagalba, kai vaikui nustatyti SUP	Pavėžėjimas, ugdymas, logopedo specialiojo pedagogo teikiama pagalba Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos	Reikalingi duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 10,5) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 15) • Sutartinių vaikų skaičius grupėje, kai grupėje yra 1 SUP vaikas (pvz. 11,8502) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,1+0,1) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) • Logopedo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,143) • Specialiojo pedagogo etato dalis 1 vaikui (pvz. 0,05) Skaičiuojama: Auklėtojų et.sk.: $10,5 \text{ val.} \cdot 5 \text{ d.d.} = 52,5 \text{ kont. val. per sav.}$ $52,5 / 33 \text{ kont. val. norma} = 1,59 \text{ et.}$ Vidutinis auklėtojo, meninio ugdymo pedagogo atlyginimo koef. – 16,15, Vidutinis logopedo, specialiojo pedagogo, tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 18,57 Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 26,7, pavaduotojo – 21,1, Auklėtojiui priedas už SUP vaiką – 10 proc., taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: $(1,59 + 0,167) \cdot 16,15 + 0,143 \cdot 18,57 + 0,1 \cdot 26,7 + 0,1 \cdot 21,1 = 122$ $\text{Lt} \cdot 1,3098 \cdot 12 \text{ mėn.} = 68,7 \text{ tūkst. Lt}$ Pavadavimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $68,7 \cdot 0,03 = 2,1 \text{ tūkst. Lt}$ Mokymo priemonėms: $15 \cdot 70 \text{ Lt} = 1050 \text{ Lt} = 1,1 \text{ tūkst. Lt}$ Kvalifikacijai : $11,8502 \cdot 19 \text{ Lt} = 225 \text{ Lt} = 0,2 \text{ tūkst. Lt}$ Pažintinei veiklai: $15 \cdot 10,4 \text{ Lt} = 156 \text{ Lt} = 0,2 \text{ tūkst. Lt}$ IKT išlaidos: $15 \cdot 20 \text{ Lt} = 300 \text{ Lt} = 0,3 \text{ tūkst. Lt}$ Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $68,7 + 2,1 + 1,1 + 0,2 + 0,2 + 0,3 = 72,6 \text{ tūkst. Lt}$
Iš viso 1 SUP vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploataavimo išlaidų) ir jo pavėžėjimas į įstaigą - 14674 Lt 1 vaiko ugdymas per metus: 4840 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 1700 Lt SUP vaikui papildomos ugdymo išlaidos: Spec. pedagogo pagalba - $0,05 \text{ et} \cdot 18,57 \cdot 122 \text{ Lt} \cdot 1,3098 \cdot 12 = 1780 \text{ Lt}$, Priedas auklėtojiui – $1,59 \cdot 16,15 \cdot 10\% \cdot 122 \cdot 1,3098 \cdot 12 = 4924 \text{ Lt}$ 1 vaiko pavėžėjimas pagal paslaugų teikimo sutartį per metus – 1400 Lt.		
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į	Pavėžėjimas, ugdymas ir logopedo,	Reikalingi duomenys: <ul style="list-style-type: none"> • Grupės darbo trukmė per dieną (pvz. 10,5) • Vidutinis vaikų skaičius grupėje (pvz. 10)

<p>ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos specialiojoje grupėje bei švietimo pagalbos ir sveikatos priežiūros specialistų pagalba</p>	<p>specialiojo pedagogo, kineziterapeuto teikiama pagalba</p> <p>Valstybės lėšos (IUK), Savivaldybės lėšos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sutartinių vaikų skaičius grupėje (pvz. 10.422) • Valdymo etatų dalis tenkant 1 grupei (pvz. 0,1+0,1) • Meninio ugdymo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz. 0,167) • Logopedo etato dalis 1 grupei (pvz.0,143) • Specialiojo pedagogo etato dalis 1 grupei (pvz.0,5) • Kineziterapeuto, masažisto etato dalis 1 grupei (pvz.0,5) <p>Skaičiuojama: Auklėtojų et.sk.: 10,5 val.*5 d.d.=52,5 kont. val. per sav. 52,5/24 kont.val. norma=2,19 et. Vidutinis auklėtojo , meninio ugdymo pedagogo, logopedo, spec.pedagogo tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 18,57, Vidutinis direktoriaus tarnybinio atlyginimo koef. – 30,7, pavaduotojo – 24,27, Vidutinis kineziterapeuto, masažisto tarnybinio atlyginimo koef. – 10</p> <p>taigi darbo užmokesčiui ir soc. draudimo įmokoms: $(2,19+0,167+0,143+0,5)*18,57+0,1*30,7+0,1*24,27+0,5*10)*122$ Lt*1,3098*12 mėn.= 127,0 tūkst.Lt Pavadinimui skaičiuojame 3 proc. nuo paskaičiuotų lėšų, t.y. vidutiniškai po 6,5 d.d. per metus: $127,0*0,03= 3,8$ tūkst.Lt Mokymo priemonėms: $10*70$ Lt=700 Lt=0,7 tūkst.Lt Kvalifikacijai : $10,422*19$ Lt=198 Lt=0.2 tūkst.Lt Pažintinei veiklai: $10*10,4$ Lt=104 Lt=0.1 tūkst.Lt IKT išlaidos: $10*20$ Lt=200Lt=0,2tūkst.Lt Iš viso išlaidos 1 grupės ugdymui per metus: $127,0+3,8+0,7+0,2+0,1+0,2=132,0$ tūkst.Lt</p>
<p>Iš viso 1 SUP vaiko išlaikymas specialiojoje grupėje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploatavimo išlaidų) ir jo pavėžėjimas į įstaigą - 16900 Lt 1 vaiko ugdymas per metus: 13200 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 2300 Lt 1 vaiko pavėžėjimas pagal paslaugų teikimo sutartį per metus – 1400 Lt.</p>		
<p>Kompleksiškai teikiama pagalba - mobilios komandos (pavėžėjimas) teikiama švietimo pagalba namuose</p>	<p>Specialistų pavėžėjimas, logopedo, psichologo pagalba</p> <p>Savivaldybės lėšos ir (arba) biudžetinių įstaigų pajamos už teikiamas paslaugas</p>	<p>Reikalingi duomenys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logopedo etato aptarnaujamas vaikų sk. (pvz. 25) • Psichologo darbo laiko trukmė per savaitę vaikui konsultuoti, pasiruošti ir dokumentacijai sutvarkyti, įskaitant kelionės laiką, val (pvz. 3) <p>Vidutinis logopedo tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 18,57 Vidutinis psichologo tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 23,58 Skaičiuojama: Logopedo pagalba – $18,57\text{koef.}/25*122*1,3098*12=1424$ Lt Psichologo pagalba – $23,58\text{ koef.}/40\text{val.}*3\text{ val.}*122 * 1.3098 *12=3391$ Lt Specialistų transporto išlaidos per metus 1400 Lt 2žm.=2800 Lt</p>
<p>Iš viso 1 vaikui mobilios komandos teikiama švietimo pagalba namuose per metus – 7615 Lt 1 vaikui logopedo pagalba per metus – 1424 Lt 1 vaikui psichologo pagalba per metus – 3391 Lt 1 vaikui specialistų transporto išlaidos per metus - 2800 Lt</p>		
<p>Tarpinstitucinės komandos kompleksiškai teikiamos</p>	<p>Ugdymas ir įvairių institucijų specialistų teikiama švietimo pagalba, sveikatos</p>	<p>Reikalingi duomenys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Logopedo etato aptarnaujamas vaikų sk. (pvz. 25) • Tiflopedagogo etato aptarnaujamas vaikų sk. (pvz. 20) • Socialinio darbuotojo etato aptarnaujamas šeimų sk. (pvz. 15)

<p>paslaugos vaikui nuo 0 iki privalomo mokymo pradžios ir jo tėvams, kai komandos veiklą koordinuoja ir pagalbą organizuoja Koordinatorius</p>	<p>priežiūros ir socialinės paramos paslaugos pagalba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pavėžėjimas • Vaiko ugdymas VLD • Vaiko raidos įvertinimas PPT; • Kineziterapeuto iš specialiojo ugdymo centro / Ankstyvosios reabilitacijos tarnybos pagalba • Tiflopedagogo konsultacija iš specializuoto ugdymo centro; • Socialinio darbuotojo pagalba vaikui ir šeimai; • Paslaugų koordinavimas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaiko raidos įvertinime dalyvaujančių PPT specialistų sk. (pvz.4,5) • Per metus įvertinamų PPT vaikų sk. (pvz., 210) • Kineziterapeuto etato aptarnaujamas vaikų sk. (pvz. 10) • Tarpinstitucinės komandos savivaldybėje koordinatorių etatų skaičius (pvz. 0,5) • Vaikų skaičius savivaldybėje nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios (pvz., 2100) • Vaikų skaičius, kuriems pagalbos teikimą koordinavo tarpinstitucinė komanda, skaičiuojama, kad tokių vaikų gali būti apie 5 proc. nuo visų vaikų skaičiaus (pvz., 105) <p>Vidutinis logopedo, tiflopedagogo tarnybinio atlyginimo koef. (įvertiname priedus) – 18,57; Vidutinis socialinio darbuotojo tarnybinio atlyginimo koef.– 12; Vidutinis PPT specialisto tarnybinio atlyginimo koef. – 22,88; Vidutinis kineziterapeuto tarnybinio atlyginimo koef. – 10; Vidutinis valstybės tarnautojo atlyginimas (9 kategorija, II kvalifikacinė klasė, 18 m. stažas) per mėnesį 2856 Lt.</p> <p>Skaičiuojame: Logopedo pagalba 1 vaikui per metus: $18,57 \text{ koef.} / 25 \text{ vaikų sk.} * 122 \text{ Lt} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} = 1424 \text{ Lt}$ Tiflopedagogo pagalba 1 vaikui per metus: $18,57 \text{ koef.} / 20 \text{ vaikų sk.} * 122 \text{ Lt} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} = 1780 \text{ Lt}$ Socialinio darbuotojo pagalba 1 vaikui (šeimai) per metus: $12 \text{ koef.} / 15 \text{ šeimų sk.} * 122 \text{ Lt} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} = 1534 \text{ Lt}$ Vaiko raidos įvertinimas PPT: $4,5 \text{ et.sk.} * 22,88 \text{ koef.} * 122 \text{ Lt} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} / 210 \text{ vaikų sk.} = 940 \text{ Lt}$ Kineziterapeuto pagalba 1 vaikui per metus: $10 \text{ koef.} / 10 \text{ vaikų sk.} * 122 \text{ Lt} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} = 1918 \text{ Lt}$ Faktinės pagalbos vaikui koordinavimo išlaidos 1 vaikui per metus: $2856 \text{ Lt} * 0,5 \text{ et.} * 1,3098 * 12 \text{ mėn.} = 22444 \text{ Lt} / 105 \text{ vaikų sk.} = 214 \text{ Lt}$ 1 vaiko ugdymas (miesto įstaigoje, grupėje dirbančioje 10,5 val. per dieną) per metus - 4840 Lt 1 vaiko aptarnavimo išlaidos per metus per metus 1700 Lt 1 vaiko pavėžėjimas pagal paslaugų teikimo sutartį per metus – 1400 Lt. Iš viso tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos vaikui kaina per metus: $1424 + 1780 + 1534 + 940 + 1918 + 214 + 4840 + 1700 + 1400 = 15750 \text{ Lt}$</p>
<p>Iš viso tarpinstitucinės komandos kompleksiškai teikiamos pagalbos 1 vaikui kaina per metus – 15750 Lt</p>		

Atskirų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamos pagalbos modelių finansavimo apskaičiavimas pagal esamus ikimokyklinio ugdymo paslaugų finansavimo savivaldybėje apskaičiavimo principus ir būdus leidžia įvertinti lėšų ir paslaugų poreikio atitiktį ir numatyti bei planuoti, kaip tinkamiausiai teikti reikiamą pagalbą.

Lėšų poreikis, atsižvelgiant į planuojamų paslaugų įvairovę pagal nustatytus gyventojų poreikius savivaldybėje, gali būti apskaičiuojamas remiantis 8 lentelėje pateikta informacija.

Planuojamų paslaugų modelių kaštai (pavyzdžiai)

Planuojamas paslaugų modelis	Reikalingos lėšos paslaugoms 1 vaikui per metus finansuoti
Ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas valstybinėje ugdymo įstaigoje (10,5 val. trukmė per dieną; 16 vaikų grupė)	5906 Lt
Kompleksinė pagalba - ikimokyklinis / priešmokyklinis ugdymas specialiojoje ikimokyklinio ugdymo įstaigoje teikiant švietimo pagalbą bei sveikatos priežiūros paslaugas (12 val. trukmė per dieną; 10 vaikų grupė)	15740 Lt
Švietimo pagalbos specialistų pagalba, kai vaikas nelanko įstaigos (25 vaikų grupė)	1424 Lt
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į valstybinę ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos (8 val. trukmė per dieną; 10 vaikų grupė)	8850 Lt
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugos bei švietimo pagalbos specialistų pagalba, kai vaikui nustatyti SUP (4 val. trukmė per dieną; 10 vaikų grupė)	6330 Lt
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugos bei švietimo pagalbos specialistų pagalba, kai vaikui nustatyti SUP (10,5 val. trukmė per dieną; 15 vaikų grupė)	14674 Lt
Kompleksiškai teikiama pagalba - pavėžėjimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą ir ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo paslaugos specialiojoje grupėje bei švietimo pagalbos ir sveikatos priežiūros specialistų pagalba (10,5 val. trukmė per dieną; 10 vaikų grupė)	16900 Lt
Kompleksiškai teikiama pagalba - mobilios komandos (pavėžėjimas) teikiama švietimo pagalba namuose (pvz., kai paslaugas namuose teikia logopedas ir psichologas)	7615 Lt
Tarpinstitucinės komandos kompleksiškai teikiamos paslaugos vaikui nuo 0 iki privalomo mokymo pradžios ir jo tėvams, kai komandos veiklą koordinuoja ir pagalbą organizuoja Koordinatorius	15750 Lt

3. IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO IR KOMPLEKSIŠKAI TEIKIAMŲ PASLAUGŲ VAIKUI IR JO TĖVAMS (GLOBĖJAMS) MODELIAVIMAS

Siekiant pagerinti ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą ir įvairovę savivaldybėje (ypač kaimo gyvenamosiose vietovėse), mažinti socialinę atskirtį ir skirtumus tarp vietovių, užtikrinti reikiamą švietimo pagalbą, socialinę paramą ir sveikatos priežiūros paslaugas, atsižvelgiant į individualius vaikų ir jų tėvų poreikius, svarbu savivaldybėje tinkamai atlikti duomenų analizę ir, ja pasinaudojus, planuoti pagalbą ir paslaugas vaikui ir šeimai.

Ši Metodikos dalis skirta padėti savivaldybėms modeliuoti paslaugų šeimoms, auginančioms vaikus nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios, pagalbą ir paslaugas, parengti integralius (derinant juos su sveikatos priežiūros, socialinės paramos paslaugų plėtros savivaldybėje planais) ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamų paslaugų (švietimo pagalbos, neformalaus švietimo, sveikatos priežiūros, socialinės paramos) savivaldybėje plėtros planus.

Modeliavimo ir planavimo **objektas** yra ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamos paslaugos, kurias savivaldybės planuoja ir organizuoja savo teritorijos gyventojams ir kurių teikimą finansuoja iš savo biudžetų lėšų bei iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams.

Rengiant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamos pagalbos plėtros planus, turėtų būti vadovojamasi Vaiko gerovės valstybės politikos strategija ir jos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 metų planu, patvirtintu LR Vyriausybės 2005 m. vasario 17 d. nutarimu

Nr. 184, Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymosi plėtros 2011-2013 metų programa, patvirtinta LR Švietimo ir mokslo ministro 2011 kovo 1d. įsakymu Nr. V- 350, LR švietimo įstatymu, kitais įstatymais ir LR Vyriausybės nutarimais, teisės aktais, Vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelio aprašu bei pavyzdiniais dokumentais šiam aprašui savivaldybėse įgyvendinti, taip pat Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašu (patvirtintu LR švietimo ir mokslo ministro, LR socialinės apsaugos ir darbo ministro ir LR sveikatos apsaugos ministro 2011 11 04, įsak. Nr. V-2068/A1-467/V-946).

3.1. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) modeliavimo principai

Įvertinus pagrindinius ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamų paslaugų būklę savivaldybėje apibūdinančius duomenis – demografinę situaciją, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimą švietime, gyventojų ikimokyklinio ugdymo paslaugų poreikių pagal atskiras amžiaus grupes, specialiuosius ugdymosi ir kitus poreikius analizę, savivaldybės organizuojamų ikimokyklinio ugdymo paslaugų analizę, švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros, socialinę paramą teikiančių įstaigų ir specialistų, infrastruktūros išsidėstymo, paslaugų teikimo savivaldybėje pakankamumo lygį ir kt., numatomos pagrindinės ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamų paslaugų plėtros kryptys savivaldybėje, prioritetingi tikslai ir uždaviniai, kuriuos užsibrėžiama įgyvendinti.

Priklausomai nuo nustatyto ugdymo ir kompleksiškai teikiamų paslaugų savivaldybėje poreikio, prioritetingomis plėtros sritimis gali būti:

- ✓ Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo ir kompleksiškai teikiamų paslaugų plėtra nutolusiose gyvenamosiose vietovėse;
- ✓ Kompleksiškai teikiamų paslaugų plėtra ugdymo įstaigų nelankantiems vaikams ir jų šeimoms visoje savivaldybės teritorijoje;
- ✓ Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiškai teikiamų paslaugų prieinamumo didinimas socialinę atskirtį patiriantiems ir socialinės rizikos šeimų vaikams;
- ✓ Švietimo pagalbos (psichologinės, socialinės pedagoginės, specialiosios pedagoginės ir kt.) ir kompleksiškai teikiamų paslaugų plėtra;
- ✓ Šeimų švietimas ir informavimas apie ikimokyklinio ugdymo ir kompleksiškai teikiamas paslaugas;
- ✓ Kita.

Pasirinkus prioritetingą kryptį (ar kelias kryptis), formuluojami tikslai, numatomos priemonės, pasirenkami galimi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modeliai savivaldybėje, numatomos konkrečios priemonės ir jų įgyvendinimas. Planai turi būti realistiniai, sudaromi konkrečiam laikotarpiui, laikomasi integralumo principo (derinamas su strateginiu savivaldybės planu arba yra jo dalis, su socialinių paslaugų plėtros planu ar kt.).

Modeliuojant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiškai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtrą, svarbu laikytis šių principų:

- ✓ Lygių teisių ir nediskriminavimo – visiems vaikams garantuojamos Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijoje, ratifikuotoje Lietuvos Respublikos 1995 m. liepos 3 d. įstatymu Nr. I-983 „Dėl Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 60-1501), Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijoje, ratifikuotoje Lietuvos Respublikos 2010 m. gegužės 27 d. įstatymu Nr. XI-854 „Dėl Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo“ (Žin., 2010, Nr. 67-3350), Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (Žin., 1996, Nr. 33-807) įtvirtintos teisės;

- ✓ Vaiko ir šeimos interesų ir gerovės pirmumo – imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausi yra vaiko ir šeimos interesai. Vaikui ir jo tėvams turi būti teikiamos tokios paslaugos, kokių reikia jų gerovei užtikrinti. Tam turi būti imamasi visų reikiamų priemonių;
- ✓ Švietimo prieinamumo – ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas turi būti vienodai prieinamas miesto ir kaimo gyventojams. Socialinės rizikos šeimose gyvenantiems ar / ir specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems asmenims švietimo prieinamumas užtikrinamas teikiant jiems socialines paslaugas ir švietimo pagalbą;
- ✓ Socialinio teisingumo – lygių galimybių sudarymas visiems, ypač socialiai pažeidžiamiems asmenims ir jų grupėms (žmonėms su negalia, etninėms mažumoms, imigrantams, vaikams iš nepilnų ir socialiai remtinų šeimų ir kt.), dalyvauti švietimo sistemoje. Svarbu atsižvelgti į atskirų gyventojų sluoksnių socialinius, ekonominius bei kultūrinius skirtumus ir netgi kalbos sunkumus²³;
- ✓ Paslaugų kompleksiskumo ir koordinavimo – siekiant užtikrinti veiksmingą vaikų ugdymąsi pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ir padėti tėvams (globėjams) stiprinti tėvystės ir socialinius įgūdžius, turi būti derinamas ir koordinuojamas įvairių žinybų – švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros ir kitų paslaugų teikimas vaikams ir jų tėvams (globėjams), gyvenantiems savivaldybės teritorijoje;
- ✓ Paslaugų artumo bei socialinių ir ugdymosi poreikių paisymo vietiniu lygmeniu – planuojant ir pasirenkant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamos pagalbos modelį savivaldybėje, turi būti atsižvelgiama į objektyviai nustatytus vietinių gyventojų socialinius ir švietimo poreikius, o paslaugos teikiamos kuo arčiau vaiko ir jo tėvų (globėjų) gyvenamosios vietos.
- ✓ Maksimalaus vietinių išteklių panaudojimo – sudarant ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamos pagalbos plėtros planą savivaldybėje, atsižvelgiama į esamus vietinius išteklius: veikiantį švietimo ir kitų institucijų tinklą, taikomų ikimokyklinio ir/ar priešmokyklinio ugdymo formų įvairovę, infrastruktūrą, specialistus, jų kompetencijas ir pan., galimus šiam tikslui panaudoti kitus išteklius;
- ✓ Bendradarbiavimo ir partnerystės – planuojant ikimokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamos pagalbos paslaugų plėtrą, svarbu tartis su bendruomene ar jos atstovais, palaikyti glaudžius bendradarbiavimo ryšius su visomis suinteresuotomis institucijomis ir koordinuoti veiksmus;
- ✓ Susietumo bei integralumo: kiekvieno sektoriaus (švietimo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų ir kt.) tikslai ir uždaviniai plėtros strategijose, programose, planuose turi derėti tarpusavyje; siekiant bendrų numatytų tikslų, teikiamos paslaugos turi papildyti viena kitą.
- ✓ Ekonomiškumo bei išteklių taupymo – siekiama optimalaus savivaldybėje esančių išteklių panaudojimo ir taupymo; švietimo ir kita pagalba turi būti optimaliai koordinuota tausojant laiko, finansinius, materialinius ir žmonių išteklius; aktyviau pasitelkiama vietos bendruomenė, skatinamos jos iniciatyvos (pvz., dalyvavimas projektuose, gaunant papildomus išteklius ir kt.).
- ✓ Finansinio pagrįstumo ir realistiškumo – šio principo laikomasi numatant ir pagrindžiant įstaigų, vietų, stacionarių ir/ar mobilių paslaugų, specialistų, lėšų ir kitų išteklių poreikius ir jų tenkinimo galimybes bei kaštus, taip pat identifikuojant materialinių, finansinių, žmonių ir laiko išteklių apribojimus ir sprendimo būdus.

²³ Cit. pgl. Aidukaitė J. (2010). Gerovės valstybių patirtis vertinant socialinio teisingumo principo įgyvendinimą švietime: Švedijos, Škotijos ir Vokietijos atvejai. Viešojo politika ir administravimas, 34, P. 47-60. Dar papildyti cit šaltinius

3.2. Galimi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modeliai

Atsižvelgiant į išsikeltus tikslus ir uždavinius ieškoma tinkamiausio ir efektyviausio paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) modelio individualiu atveju, numatomos konkrečios priemonės pasirinktam modeliui įgyvendinti.

Siūlomi ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo, kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modelių pavyzdžiai yra rekomendacinio pobūdžio. Jie gali padėti savivaldybės administracijai ir joje dirbantiems specialistams pasirinkti geriausiai savivaldybės turimus resursus ir nustatytą paslaugų savivaldybėje poreikį konkrečiais atvejais atitinkantį ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams (globėjams) plėtros modelį. Pasirinkti ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikimo ir/ar plėtros modeliai turi atitikti savivaldybės strateginiame plane, regiono plėtros plane, ilgalaikiuose valstybės planuose ir strategijose numatytus švietimo paslaugų strateginius tikslus, kryptis ir priemones.

Modelio efektyvumo kriterijai. Efektyvumas nustatomas atsižvelgiant į tai, kaip ir koku lygiu numatoma tenkinti vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvų poreikius, t. y.:

- ✓ Ar paslaugos užtikrins ugdymo ir kompleksiskai teikiamų paslaugų prieinamumą visiems vaikams ir tėvams (globėjams) pagal poreikį;
- ✓ Kokie numatomi darbo metodai, būdai, kaip vyks tarpinstitucinis bendradarbiavimas;
- ✓ Ar numatomos paslaugos užtikrins veiksmingą vaikų ugdymąsi pagal ikimokyklinio ir/ar priešmokyklinio ugdymo programas ir gerą ugdymo kokybę;
- ✓ Ar paslaugos padės tėvams (globėjams) stiprinti tėvystės ir socialinius įgūdžius;
- ✓ Kokių materialinių ir žmonių išteklių pareikalaus vienoks ar kitoks modelis;
- ✓ Kokį(-ius) modelį (-ius) taikant paslaugos bus teikiamos su kuo mažesnėmis sąnaudomis.

Nurodyti kriterijai kartu su savivaldybėje nustatytais paslaugų vaikams nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jų tėvams (globėjams) pagalbos ir paslaugų prioritetais padės apsispręsti, koks(-ie) modelis (-iai) yra tinkamiausias.

Toliau pateikiami galimų ikimokyklinio / priešmokyklinio, kompleksiskai teikiamos pagalbos modelių pavyzdžiai.

3.2.1. Tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos modelis

Siekiant užtikrinti veiksmingą ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų ir jo tėvų poreikius atitinkantį ugdymą(si), kompleksiskai teikiamų paslaugų vaikui ir jo tėvams prieinamumą bei optimalų savivaldybėje esančių tiek materialinių, tiek žmonių resursų panaudojimą, siūloma taikyti tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos modelį. Tarpinstitucinė komanda suburiama savivaldybėje iš įvairių valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų specialistų, ir veikia pagal Vaikų nuo gimimo iki privalomo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelio aprašą, taip pat pagal Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašą, vadovaujasi tarpinstitucinės komandos veiklos reglamente nustatyta tvarka.

Tarpinstitucinės komandos pagalbos modelio taikymo kriterijai

Tarpinstitucinės komandos pagalbos modelis taikomas, kai reikia koordinuoto įvairių (bent dviejų) sektorių – švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros, socialinės paramos paslaugų vaikui nuo gimimo iki privalomo mokymo pradžios ir jo tėvams (globėjams) organizavimo ir teikimo.

Kompleksiškai teikiamą pagalbą organizuoja tarpinstitucinio bendradarbiavimo Koordinatorius, o ją teikia tarpinstitucinė komanda, kurią gali sudaryti specialistai iš tokių institucijų:

- ✓ Sveikatos priežiūros įstaigų (pirminės sveikatos priežiūros centrų, psichinės sveikatos centrų, ankstyvosios reabilitacijos tarnybų ir kt.)
- ✓ Vaiko teisių apsaugos tarnybų,
- ✓ Teisėsaugos institucijų;
- ✓ Socialinės paramos institucijų (socialinės pagalbos tarnybų ir centrų);

- ✓ Švietimo ir ugdymo institucijų (mokyklų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų);
- ✓ Švietimo pagalbą teikiančių įstaigų:
 - mokyklų, ikimokyklinių įstaigų, skirtų vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių;
 - suaugusiųjų neformalaus švietimo programas vykdančių institucijų (suaugusiųjų mokymo centrų ir kt.);
 - pagalbos mokiniui, mokytojui ir mokyklai įstaigų (savivaldybių pedagoginių psichologinių tarnybų, suaugusiųjų švietimo centrų);
 - kiti švietimo paslaugų teikėjai (juridiniai asmenys, kuriems švietimas nėra pagrindinė veikla), teisės aktų nustatyta tvarka turintys teisę vykdyti vaikų ir suaugusiųjų neformalaus švietimo programas;
- ✓ Kitos savivaldybės teritorijoje veikiančios institucijos (pvz., Kūdikių namai)
- ✓ Kiti juridiniai ar fiziniai asmenys, teikiantys paslaugas vaikams ir šeimai, taip pat ir nevyriausybinės bei privačios organizacijos.

Tarpinstitucinės komandos sudėtis (kokie specialistai ir iš kokių institucijų turi būti įtraukti) priklauso nuo vaiko ir jo tėvų poreikių bei savivaldybės vaiko gerovės komisijos sprendimo. Tarpinstitucinė komanda kompleksiskai pagalbą teikia pagal kartu su šeima sudarytą individualų planą, kuriame pagal nustatytą poreikį numatomos paslaugos, jų teikėjai, forma, modelis, laukiamas rezultatas ir pan.

Tarpinstitucinės komandos teikiamos pagalbos modelio taikymas leidžia užtikrinti: koordinuotos pagalbos vaikui nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios ir jo šeimai užtikrinimą – organizavimą ir suderintą teikimą; tarpinstitucinį bendradarbiavimą, teikiant informacinę, metodinę, konsultacinę ir kitokią dalykinę pagalbą įvairioms, su vaiko ir šeimos situacijos sprendimu susijusioms, institucijoms bei šeimoms; informacijos sklaidą visuomenėje, šviečiant ir konsultuojant ją sveikatos priežiūros, socialinės paramos, ugdymo ir švietimo pagalbos klausimais.

Koordinatorius yra atsakingas už tarpinstitucinės komandos veiklos bei veiksmingos pagalbos vaikui ir šeimai, pagal sudarytą individualų kompleksiskai teikiamos pagalbos planą, koordinavimą.

Finansinis modelio pagrindumas

Lėšos, reikalingos koordinuotos tarpinstitucinės komandos kompleksiskai teikiamoms paslaugoms, skaičiuojamos pagal tai, kokie specialistai sudaro komandą, kokie jų darbo įkainiai ir kt. parametrus. Pateiktame pavyzdyje (remiantis Metodikos 7, 8 lentelių duomenimis) tarpinstitucinė komanda kompleksiskai teikia tokias paslaugas: ugdymas ir įvairių institucijų specialistų teikiama švietimo pagalba, sveikatos priežiūros ir socialinės paramos paslaugos pagalba: pavėžėjimas, vaiko ugdymas ikimokyklinėje ugdymo įstaigoje, vaiko raidos įvertinimas pedagoginėje psichologinėje tarnyboje, kineziterapeuto iš specialiojo ugdymo centro / ankstyvosios reabilitacijos tarnybos specialistų teikiama pagalba, tiflopedagogo konsultacija iš specialiojo ugdymo centro, socialinio darbuotojo pagalba vaikui ir šeimai bei paslaugų koordinavimas. Tarpinstitucinės komandos kompleksiskai teikiamos nurodytos paslaugos vaikui per metus tokiu atveju kainuotų 15750 litų. Kiekvienos iš šių paslaugų įkainiai išsamiau pateikti 7 lentelėje.

3.2.2. Kompleksiškai teikiamos paslaugos - pavėžėjimo į ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo įstaigą modelis

Vaikams nuo gimimo iki 7 metų ir jų tėvams (globėjams), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro, socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka turi būti kompleksiskai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos ir sveikatos priežiūros paslaugos. Siekiant didinti savivaldybėje ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumą visoms gyventojų grupėms, mažinant socialinę atskirtį ir skirtumus tarp miesto ir kaimo vietovių, užtikrinti lanksčias ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas, plėtoti švietimo pagalbos, sveikatos ir socialinių paslaugų teikimo galimybes ikimokyklinio ir

priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms^{24, 25} galima taikyti *vaiko pavėžėjimo į ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugų teikimo modelį*.

Priešmokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimo į ugdymo įstaigą galimybes reglamentuoja LR Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas (2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281), kuriame nurodoma, kad į mokyklą ir atgal privalo būti vežami kaimuose, miesteliuose toliau kaip 3 km nuo mokyklos gyvenantys mokiniai, kurie mokosi pagal priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pavėžėjimo tvarka nėra teisiškai reglamentuota, tačiau, organizuojant vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymosi pradžios pavėžėjimą į švietimo pagalbos ar ugdymosi įstaigą, galima numatyti pavėžėjimo paslaugas savivaldybėje, jas derinant su savivaldybėse ar ugdymo bei kitose įstaigose patvirtintomis mokinių pavėžėjimo tvarkomis, optimaliai ir efektyviai naudojant materialinius ir žmonių išteklius bei užtikrina įvairioms žinyboms priklausančių institucijų bendradarbiavimą, planuojant ir teikiant pavėžėjimo paslaugas.

Pavėžėjimo į ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo įstaigą modelio taikymo kriterijai

Vaiko pavėžėjimo į ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugų teikimo modelis turėtų būti taikomas, kai:

- ✓ Šeimai, auginančiai ikimokyklinio amžiaus vaiką, reikalinga ne mažiau nei dviejų skirtingų sektorių/sričių specialistų pagalba (tarp jų ir pavėžėjimo), ir yra surinkti poreikius patvirtinantys dokumentai;
- ✓ Vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos savivaldybės vaiko gerovės komisijos sprendimu vaikui nustatomas privalomas ikimokyklinis ar priešmokyklinis ugdymas, o atitinkamą ugdymo programą vykdanči įstaiga yra toliau kaip 3 km nuo vaiko gyvenamosios vietos;
- ✓ Vaikui iki privalomojo mokymo pradžios nustatomi specialieji ugdymosi poreikiai ir rekomenduojamas ugdymasis pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą labiausiai jo poreikius atitinkančioje mokykloje (grupėje), skiriama švietimo pagalba, kurią suteikti gali specialistai iš įstaigos, kuri nuo vaiko gyvenamosios vietos nutolusi daugiau nei 3 km²⁶;
- ✓ Vaikas turi specialiųjų ugdymosi poreikių / specialiųjų poreikių (negali savarankiškai vaikščioti ar pan.), ir tėvams sunku jį nuvežti į rekomenduojamą ugdymo įstaigą.
- ✓ Yra kitos svarbios ir pagrįstos priežastys.

Į atitinkamą ugdymo programą vykdančią artimiausią įstaigą rekomenduojama pavėžėti kaimuose, miesteliuose, toliau kaip 3 km nuo reikalingas ugdymo ar kompleksiškai pagalbą teikiančios įstaigos, gyvenančius ikimokyklinio amžiaus vaikus ir juos lydinius asmenis. Vaiko pavėžėjimo į ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugas bei kitą kompleksiškai teikiamą pagalbą ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams organizuoja ir koordinuoja savivaldybėje paskirtas (arba šias funkcijas atliekantis) tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

Atsakomybė ir finansinis pagrįstumas. Už vaiko pavėžėjimo į ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugų organizavimą atsako koordinatorius, o už ugdymo paslaugų teikimą atsako vadovas institucijos, kuri vykdo ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą ir/ar teikia švietimo pagalbą vaikui. Vaiko pavėžėjimo į ugdymo įstaigą ir ugdymo paslaugų finansavimas skaičiuojamas, remiantis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo finansavimo tvarka bei Metodikoje pateiktomis rekomendacijomis (7, 8 lentelės, *Galimi ikimokyklinio ugdymo paslaugų finansavimo apskaičiavimo būdai*). Pagal minėtą metodiką apskaičiuota, jog iš viso vieno vaiko išlaikymas įstaigoje iš valstybės ir savivaldybės lėšų (be pastato eksploatavimo išlaidų) ir pavėžėjimas į įstaigą ir iš jos galėtų kainuoti **8850 Lt** (jei būtų tokios sąlygos: 8 val. trukmė per dieną, 10 vaikų

²⁴ pgl. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 m. programą 2007 m. rugsejo 19 d. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 1057

²⁵ Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašas (LR švietimo ir mokslo ministro, LR socialinės apsaugos ir darbo ministro ir LR sveikatos apsaugos ministro, įsak. Nr. V-2068/A1-467/V-946, 2011 11 04).

²⁶ Mokinių, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymo formų plėtros modelis. (2011). Projektas „Specialiųjų poreikių asmenų ugdymo(si) formų plėtra.

grupė, tada vaiko ugdymas per metus kainuotų: 5450 Lt; vaiko aptarnavimo išlaidos per metus – 2300 Lt; vaiko pavėžėjimas mokykliniu autobusu per metus – 1100 Lt.)

3.2.3. Mobilios komandos teikiamos pagalbos modelis

Mobili komanda²⁷ – specialistų grupės, sudarytos tarpinstitucinės komandos koordinatoriaus, lanksčiai teikiama kompleksinė pagalba vaikui ir jo šeimai, gyvenančiai nutolusioje vietovėje, pagal poreikį vaiko namuose arba kitose tokią pagalbą teikti tinkamose vietovėse. Mobilis pagalba yra orientuota į holistinę sistemine pagalbą vaikui jam artimiausioje, įprastoje šeimos arba ugdymo įstaigos aplinkoje, taip pat į pagalbą tėvams (globėjams) dėl švietimo pagalbos vaikui. Paslaugos, teikiamos vaikui ir šeimai / kitiems ugdytojams namų arba kitoje vaikui artimoje aplinkoje, užtikrina:

- ✓ Holistinį požiūrį, vertinant vaiko bei tėvų (globėjų) poreikius, siekiant šeimos geresnio funkcionavimo ir gyvenimo kokybės;
- ✓ Individualizuotas paslaugas vaikui ir šeimai, priklausomai nuo vaiko ir šeimos poreikių;
- ✓ Ankstyvąją pagalbą vaikui ir padeda išvengti antrinių sutrikimų;
- ✓ Tėvų aktyvų dalyvavimą ir įsitraukimą į vaiko ugdymą(si),
- ✓ Tėvystės gebėjimų stiprinimą bei glaudesnius tėvų ir vaiko santykius,
- ✓ Pagalbą tėvams kasdienėse situacijose ir socialinės rizikos veiksnių prevenciją;
- ✓ Integruotas paslaugas vaikui ir šeimai (kitiems ugdytojams), išvengiant paslaugų fragmentiškumo ar dubliavimosi.

Mobilis specialistų pagalba turėtų būti skiriama ir teikiama, remiantis LR ŠMM nustatytais tvarkomis, reglamentuojančiomis švietimo pagalbą vaikui namuose (Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsak. Nr. V-1228; Psichologinės pagalbos tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsak. Nr. 1215; Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsak. Nr. V-1396):

1. Vaiko specialiųjų ugdymosi poreikių pedagoginiu, psichologiniu, medicininiu, socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimas, vaiko brandumo mokyklai nustatymas, prireikus specialiojo ugdymosi skyrimas atliekamas ir švietimo pagalba teikiama Pedagoginėje psichologinėje tarnyboje (PPT), prireikus – artimiausioje mokinio (vaiko) gyvenimo ar ugdymosi aplinkoje²⁸.

2. Vaikams, kurie dėl ligos ar patologinės būklės yra žymiai riboto judumo (esant atitinkamam asmens sveikatos priežiūros gydytojų konsultavimo komisijos sprendimui) ir dėl to negali lankyti Mokyklos ar atvykti į PPT, psichologinis įvertinimas gali būti atliekamas namie²⁹.

Pagalbos skyrimo tvarka. Pagalba namuose (atsižvelgiant į individualią situaciją, rekomenduotina ir kitose vaikui artimose aplinkose) skiriama ir teikiama vaikams nuo gimimo iki kol jiems pradedamas teikti pradinis ugdymas tokia tvarka³⁰:

1. Pagalbos teikimą skiria PPT, suderinusi su savivaldybės administracijos švietimo padaliniu (savivaldybės vaiko gerovės komisija), tėvams (globėjams, rūpintojams) pateikus šiuos dokumentus:

1.1. gydytojo oftalmologo vaiko regėjimo būklės įvertinimą (jei turi regėjimo sutrikimų);

1.2. gydytojo otolaringologo vaiko klausos įvertinimą su klausos tonine audiograma (jei turi klausos sutrikimų);

1.3. gydytojų ortopedo traumatologo, neurologo vaiko psichomotorinio išsivystymo įvertinimą.

2. Pagalba vaikams nuo gimimo iki kol jiems pradedamas teikti pradinis ugdymas, skiriama vieneriems mokslo metams. Prireikus pagalbos teikimą PPT pratęsia.

²⁷ Sąvokos: *Mobili komanda, Mobilios komandos teikiama pagalba* – vartojamos kaip sinoniminės.

²⁸ Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsak. Nr. V-1396

²⁹ Psichologinės pagalbos tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsak. Nr. 1215

³⁰ Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas, LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsak. Nr. V-1228

Atsižvelgus į individualius, dinamiškus, besikeičiančius vaiko ir šeimos poreikius, ir laikantis paslaugų teikimo įvairovės nuostatos, mobilios pagalbos teikimas turėtų būti priskirtas tai ugdymo ar švietimo pagalbą teikiančiai institucijai (ikimokyklinio ugdymo įstaigai, pedagoginei psichologinei tarnybai, specialiojo ugdymo centrui ir kt.), kuri geriausiai galėtų tenkinti vaiko ir šeimos poreikius. Mobilios komandos teikiama pagalba turėtų būti koordinuojama *atvejo koordinatoriaus*, kuris kartu su specialiuoju pedagogu (jei reikia tiflopedagogu, surdopedagogu), logopedu ir kitais specialistais, atsižvelgdami į kiekvieno vaiko individualias galimybes ir poreikius, kartu su tėvais (kitais ugdytojais, globėjais, rūpintojais) sudaro ugdymo programą (individualų kompleksiskai teikiamos pagalbos planą), lavina gebėjimus ir konsultuoja tėvus (kitus ugdytojus globėjus, rūpintojus). Mobilią pagalbą pagal reikalą gali teikti vienas ar keli specialistai, derindami teikiamas paslaugas (taip kaip numatyta Individualiame plane). Svarbu, kad vaiko ir kitų vaiko ugdytojų poreikiai, susiję su vaiko poreikiais ir ugdymosi situacija, būtų tenkinami sistemiskai, o svarbiausia – neliktų nepatenkintų poreikių.

Mobilios komandos modelio taikymo kriterijai. Pagalba namuose (atsižvelgiant į individualią situaciją, rekomenduotina ir kitose vaikui artimose aplinkose) skiriama ir teikiama vaikams nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios, kai:

- ✓ Vaikas negali lankyti mokyklos, vykdančios ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, dėl žymių judesio ir padėties sutrikimų bei kompleksinių sutrikimų, į kurių sudėtį įeina vidutiniai ar žymūs judesio ir padėties sutrikimai;
- ✓ Vaikas yra ankstyvojo amžiaus (nuo gimimo iki 3 metų), jam nustatyti SUP, susiję su kompleksine negale, ir pagalba ugdymo įstaigoje vaikui ir šeimai neprieinama;
- ✓ Yra ugdymo(si) ir priežiūros poreikis, tačiau vaikas gyvena vietovėje, kurioje nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigos, ir savivaldybė neturi pakankamai lėšų teikti pavėžėjimo į artimiausiai veikiančią instituciją paslaugos;
- ✓ Yra ugdymo(si) ir švietimo pagalbos poreikis, tačiau vaikas gyvena vietovėje, kurioje nėra ikimokyklinio ugdymo įstaigos ar ankstyvosios reabilitacijos tarnybos (ART), kurioje būtų teikiama reikiama psichologinė ir kita švietimo pagalba (logopedo, specialiojo pedagogo, tiflopedagogo, surdopedagogo, psichologo, socialinio pedagogo) bei sveikatos priežiūros paslaugos (pvz., kineziterapeuto).
- ✓ Yra ugdymo namuose poreikis, tačiau reikalinga švietimo pagalba ir sveikatos priežiūros specialisto pagalba dėl vaiko ankstyvojo amžiaus, didelių ar labai didelių ugdymosi poreikių;
- ✓ Vaiko būklė neleidžia jo transportuoti;
- ✓ Yra socialinės paramos, ugdymo(si), priežiūros ir/ar švietimo pagalbos poreikiai – vaikas, turintis specialiųjų ar bendrojo ugdymo(si) poreikių, auga šeimoje, kuri patenka į socialinės rizikos grupę (dėl menkų tėvystės gebėjimų, skurdo, negalės, ligos, žalingų įpročių, smurto ir kt.);
- ✓ Šeimos situacija dėl vaiko ir / ar bent vieno iš tėvų negalės yra tokia, jog reikia pagalbos ir vaikui, ir šeimai jų namuose;
- ✓ Nustatomi įvairūs kompleksiskai teikiamos pagalbos vaikui ir šeimai poreikių deriniai;
- ✓ Kitaip ekonomiškai nepalanku arba neįmanoma.

Atsakomybė ir finansinis pagrįstumas. Už mobilios pagalbos organizavimą atsako Koordinatorius. Pasibaigus numatytam mobilios pagalbos teikimo laikotarpiui, koordinatorius teikia ataskaitą savivaldybės Vaiko gerovės komisijai apie pasiektus rezultatus bei rekomendacijas tolesniam ugdymui, kompleksiskai teikiamai pagalbai. Už mobilios komandos teikiamų paslaugų veiksmingumą atsako institucijos, kuriai pavesta teikti švietimo pagalbą vaikui ir jo tėvams, vadovas. Mobilijų paslaugų finansavimas skaičiuojamas, remiantis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo finansavimo tvarka bei Metodikoje pateiktomis rekomendacijomis (7 lentelė, *Galimi ikimokyklinio ugdymo paslaugų finansavimo apskaičiavimo būdai*). Lėšos, reikalingos mobilios komandos kompleksiskai teikiamoms paslaugoms, skaičiuojamos pagal tai, kokie specialistai sudaro komandą, kokie jų darbo įkainiai ir kt. Pateiktame pavyzdyje (remiantis 7, 8 lentelių duomenimis) kompleksiskai teikiama pagalba – mobilios komandos (pavėžėjimas)

teikiama švietimo pagalba namuose (pvz., kai paslaugas namuose teikia logopedas ir psichologas) per metus vienam vaikui kainuotų 7615 litus.

3.2.4. Pagalbos konsultaciniuose ir metodiniuose centruose modelis

Siekiant plėtoti savivaldybėje švietimo pagalbos teikimo paslaugas ir jų prieinamumą ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams (tarp jų ir nelankantiems ugdymo įstaigų) ir jų šeimoms³¹, galima taikyti *pagalbos konsultaciniuose ir metodiniuose centruose modelį*. Įprasta, jog tėvus (globėjus, rūpintojus), kurių vaikai lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigą, konsultuoja ir tiesioginę pagalbą vaikui teikia švietimo pagalbos specialistai, o kai tokių specialistų ugdymo įstaigoje nėra, konsultuoja ir jiems padeda PPT specialistai. Kai kuriais atvejais galima pasinaudoti projekto „Specialiųjų poreikių asmenų ugdymos(si) formų plėtra“ įgyvendinimo metu parengtų specialiojo ugdymo konsultantų, gebančių dirbti mobiliuose PPT komandose, specialiosiose mokyklose, kurios kartu veikia ir kaip metodiniai centrai, pagalba.

Tuo atveju, jei ikimokyklinėje ar priešmokyklinėje įstaigoje yra suburta pilna specialistų komanda, joje gali būti steigiamas Konsultacinis centras.

Konsultaciniuose ir metodiniuose centruose dirbantys specialistai gali teikti konsultacijas ir tiesioginę pagalbą tiek vaikams, lankantiems švietimo įstaigą, tiek nelankantiems jokios ugdymo įstaigos vaikams, jų tėvams (globėjams).

Konsultacinių centrų veikla gali būti orientuota į tikslinių vaikų grupių (turinčių kalbos ir komunikacijos, regėjimo, klausos, judesio ir padėties, autizmo, emocijų ir elgesio, somatinius ir kt. sutrikimus) ugdymą ir jų šeimų konsultavimą.

Pagalbos konsultaciniuose ir metodiniuose centruose modelio taikymo kriterijai. Pagalbos konsultaciniuose ir metodiniuose centruose modelis gali būti taikomas, kai savivaldybės teritorijoje yra įstaigų, kuriose galima steigti tokius centrus ir kai susiduriama su šiais vaiko ir šeimos poreikiais:

- ✓ Bendrojo ugdymosi ir švietimo pagalbos poreikiu, kai vaikas nelanko ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir turi specialiųjų ugdymosi poreikių;
- ✓ Bendrojo ugdymosi ir švietimo pagalbos poreikiu, kai vaikas lanko ikimokyklinę ar kitą įstaigą, bet joje nėra reikiamo specialisto, galinčio tenkinti jo specialiuosius ugdymosi poreikius (logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo, socialinio pedagogo, judesio korekcijos specialisto ir pan.) arba būtinas jų metodinis konsultavimas, susijęs su specifiniais vaiko specialiaisiais poreikiais (pvz. klausos, regos ir kt. sutrikimų atvejais);
- ✓ Švietimo pagalbos vaikui ir šeimos konsultavimo poreikiu, kai vaikas nelanko ugdymo įstaigos, bet jam reikia tiesioginės specialistų pagalbos, o šeimai – konsultavimo vaiko specialiųjų poreikių klausimais;
- ✓ Švietimo pagalbos šeimai bei vaikui poreikiu, kai šeima priklauso socialinės rizikos grupei (menki tėvystės gebėjimai, skurdas, negalė, ligos, žalingi įpročiai, smurtas ir kt.) ir vaikas turi specialiųjų ar bendrojo ugdymosi poreikių;
- ✓ Kitais kompleksiskai teikiamos pagalbos vaikui ir šeimai poreikių derinių atvejais.

Atsakomybė ir finansinis pagrįstumas. Už kompleksiskai teikiamos pagalbos organizavimą atsakingas Koordinatorius. Pagalbos teikimo funkcija priskiriama konsultacinio ar metodinio centro darbuotojams, reikalui esant, komandos sudėtis papildoma kitose savivaldybės institucijose dirbančiais specialistais. Paslaugų finansavimas skaičiuojamas, remiantis ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo finansavimo tvarka bei Metodikoje pateiktomis rekomendacijomis (7, 8 lentelės, *Galimi ikimokyklinio ugdymo paslaugų finansavimo apskaičiavimo būdai*).

3.2.5. Pagalbos universaliame daugiafunkciniame centre modelis

Šis modelis tinka, siekiant užtikrinti lanksčias ugdymo, švietimo pagalbos, sveikatos priežiūros ir socialinės paramos teikimo galimybes kaimo vietovėse gyvenantiems ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų šeimoms. Jei kaimo vietovėje yra reikiama infrastruktūra,

³¹ pgl. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 m. programą 2007 m. rugsėjo 19 d. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 1057

gali būti steigiamas *universalus daugiafunkcinis centras*. Universalus daugiafunkcinis centras – tai švietimo, kultūros ir socialines paslaugas vaikams bei vietos bendruomenei teikianti įstaiga, kurios veikla gali būti: ikimokyklinis, priešmokyklinis ir neformalusis vaikų švietimas, vaikų priežiūra dieną, neformalusis suaugusiųjų švietimas, švietimo pagalba, nuotolinis mokymas pagal formaliojo ir neformaliojo ugdymo programas ar jų modulius, pramoginė, sociokultūrinė, meninė vaikų ir suaugusiųjų veikla ir panašiai. Centro tikslines grupes ir atliekamų funkcijų apimtį nustato vietos savivaldos institucijos pagal vietos bendruomenės poreikius³².

3.2.6. Apibendrinimas

Kiekvienas iš Metodikoje apibūdintų kompleksiskai teikiamos bei kompleksinės pagalbos modelių gali būti derinamas vienas su kitu arba su jau veikiančiais ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo bei kitų paslaugų teikimo vaikui ir jo tėvams (globėjams) būdais ir formomis. Vieni kompleksiskai teikiamų paslaugų bei kompleksinės pagalbos modeliai gali būti laibiau orientuoti į pagalbos teikimą vaikui ir šeimai artimiausioje aplinkoje (pvz., mobilios komandos teikiama pagalba, paslaugos ugdymo institucijoje), kiti – į pagalbą bendruomenės lygmeniu (pvz., daugiafunkciniame centre ir kt.). Svarbu, kad būtų paisoma vaiko ir tėvų poreikių gauti laiku ir tinkamą jiems reikalingą pagalbą, taip pat savivaldybės plėtros planuose numatytų prioritetų.

Tais atvejais, kai kompleksiskai teikiamos arba kompleksinės pagalbos savivaldybė užtikrinti negali dėl specialistų, įstaigų, infrastruktūros stokos, savivaldybės administracija turi nuspręsti, kaip organizuoti reikiamą pagalbą, pasitelkiant šalia esančių savivaldybių išteklius. Taip pat svarbu, kad tais atvejais, kai vaiko ir šeimos poreikiai yra dideli ir jų tenkinti vietiniu lygiu savivaldybė nepajėgia (esant kompleksiniams sutrikimams ir specifiniams, dideliems vaiko SUP, pvz., esant žymiems klausos, regos sutrikimams, jų deriniams ir pan.), vaiko ir šeimos poreikių tenkinimui turėtų būti panaudojami nacionaliniai išteklių (regioniniai, nacionaliniai, universitetiniai centrai, įstaigos ir pan.).

Pagalbos vaikui ir jo tėvams (globėjams) modelių įvairovė, jų lankstus taikymas, atsižvelgiant į poreikius ir turimus išteklius, turi užtikrinti, kad nė vienas neliktų be pagalbos, kai jos reikia. Pagalba, reikalui esant, turi būti prieinama ir teikiama kuo anksčiau. Ji turi būti orientuota į prevenciją, turi užtikrinti vaiko ir šeimos teises ir socialinį teisingumą.

³² Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 m. programa 2007 m. rugsėjo 19 d. LR Vyriausybės nutarimas Nr. 1057)

4. Naudotų dokumentų sąrašas

1. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija, ratifikuota Lietuvos Respublikos 1995 m. liepos 3 d. įstatymu Nr. I-983 „Dėl Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ (Žin., 1995, Nr. 60-1501).
2. Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija, ratifikuota Lietuvos Respublikos 2010 m. gegužės 27 d. įstatymu Nr. XI-854 „Dėl Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo“ (Žin., 2010, Nr. 67-3350).
3. LR Švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. 2011 m. kovo 17 d. Nr. XI-1281.
4. LR statistikos įstatymas (Žin., 2010, Nr. I-270).
5. LR vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas (Žin., 1996, Nr. 33-807).
6. LR švietimo ir mokslo ministro, LR socialinės apsaugos ir darbo ministro ir LR sveikatos apsaugos ministro 2011 11 04, įsakymas Nr. V-2068/A1-467/V-946, Kompleksiškai teikiamos švietimo pagalbos, socialinės paramos, sveikatos priežiūros paslaugų ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams ir jų tėvams (globėjams) tvarkos aprašas.
7. Mokinio specialiųjų ugdymosi poreikių pedagoginiu, psichologiniu, medicininu ir socialiniu pedagoginiu aspektais įvertinimo ir specialiojo ugdymosi skyrimo tvarkos aprašas. LR ŠMM ministro Įsakymas Nr. V-1775. 2011-09-30.
8. LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 22 d. įsakymas Nr. V-1396, Pedagoginių psichologinių tarnybų darbo organizavimo tvarkos aprašas.
9. LR ŠMM Įsakymas „Dėl specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. 2011 m. liepos 8 d. Nr. V-1228.
10. LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 8 d. įsak. Nr. V-1228, Specialiosios pedagoginės pagalbos teikimo tvarkos aprašas.
11. LR švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 5 d. įsakymas Nr. 1215, Psichologinės pagalbos tvarkos aprašas.
12. LR Švietimo ir mokslo ministro 2011 kovo 1d. įsakymas Nr. V- 350, Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymosi plėtros 2011-2013 metų programa.
13. Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika, Nr. 1823, 2010-12-22, Žin., 2010 Nr. 155-7872, 2010-12-30.
14. LR ŠMM Įsakymas „Dėl ikimokyklinio ugdymo krepšelio“. 2010 12 28 Nr. SR-11-02-49.
15. LR ŠMM Įsakymas „Dėl švietimo valdymo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“. 2010 m. birželio 29 d. Nr. V-1037.
16. LR ŠMM Įsakymas „Dėl nesimokančių vaikų ir mokyklos nelankančių mokinių informacinės sistemos nuostatų ir duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“. 2010 m. balandžio 13 d. Nr. V-515.
17. LR ŠMM Įsakymas „Dėl pedagogų registro įsteigimo, jo nuostatų patvirtinimo ir veiklos pradžios nustatymo“. 2009 m. spalio 19 d. Nr. ISAK-2079.
18. LR ŠMM Įsakymas „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gegužės 10 d. Įsakymo Nr. ISAK-879 „Dėl atviros informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemos (AIKOS) nuostatų ir duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo. 2009 m. sausio 23 d. Nr. ISAK-153.
19. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro Įsakymas „Dėl socialinės paramos šeimai informacinės sistemos nuostatų ir socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“. 2008 m. gegužės 29 d. Nr. A1-172.
20. LR Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1509, Vaikų nuo gimimo iki privalomojo mokymo pradžios gyvenimo ir ugdymo sąlygų gerinimo modelio aprašas.
21. LR Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 19 d. nutarimas Nr. 1057, Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007-2012 m. programa.
22. LR Vyriausybės 2005 m. vasario 17 d. nutarimas Nr. 184, Vaiko gerovės valstybės politikos strategija ir jos įgyvendinimo priemonių 2005–2012 m. planas.